Թիւ· ՏԱՐԻ ԹԻՒ 25 — 2/14 ՄԱՐՏ 1898 — 21 ՇԷՎՎԱԼ 1315 — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

درعلیه غازتهسی اداره‌خانه‌سنه (ماسیس)

Նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել
ՄԱՍԻՍ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, Գալաթիա, Նորատունկիեան խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "MASSIS,,
Galata, CONSTANTINOPLE.

20 ՓԱՐԱ

ՄԱՍԻՍ

ՕՐԱԹԵՐԹ
Քաղաքական եւ Գրական

ԳԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պարոյ եւ գաւառներու համար տարեկան. 140 Ղրշ.
» » » » վեցամսեայ. 70 »
» » » » եռամսեայ. 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան. 40 Ֆրֆ
Դրամի փոխարէն դրոշմանիշ կ'ընդունուի, 115 դրուշի դիմաց 100 դրուշի հաշուով:
Տեղական բոլոր տարբեր դեմքը բաժանորդներուն կը պակաբերի:
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ՆՕԹԵՐ

Վարժապետանոց մը հաստատելու գաղափարը այս շրջանս ալ արձագանգ ունեցաւ օրագրութեան մէջ: Կարծեմ ոչ ոք պիտի փորձէ ժխտել այս պէտքին ստիպողութիւնը, բայց ի վարժապետներէն.— եթէ կ'ուզէք, քանի մը բայաւութիւն ընդունեցէք ձեր հաշուին: Միայնիթ այս անգամ Ուսումն. Խորհուրդը, որ դեռ չյաջողեցաւ վարժապետի վճճերէն իր գլուխը ազատել— եթէ արդէն գլուխ մնացած եր թաղականներու խստասրտութենէն (կակուղ բառով) և Կրթական Տեսուչներուն ազնուական թախանձանքէն— ա՛լ բան չպիտի հարցնէ վարժապետներու՝ Վարժապետանոցի կարեւորութեան մասին: Եթէ փորձեր խորհուրդ հարցնել այսօրուան օրս պաշտօնի վրայ դըրնուող վարժապետներու մէկ մեծ ջոկատին— դիտէք որ ուսուցիչներու բաժին չի կայ այս հաշուէն—Ուսումն. Խորհուրդը պիտի նմանէր բժշկի մը՝ որ հիւանդին կարծիքը կ'առնէ դեղագիր տալէ առաջ, Նոյն իսկ եթէ հիւանդը բժշկի եղած ըլլայ: Գործին ստիպողութիւնը մէկ կողմէն և... ուրիշն խստութիւնը միւս կողմէն՝ տագնապի մէջ թողուցած են Խորհուրդը, որ կ'ուզէ՝ ինքն ալ իր կարգին չմնասուելու համար՝ աւելներու կսի ճարել և խեղճ նախակրթարաններու, որպէսզի կարելի է շուտ, արբել մարբել ամէն տեսակներէն որ շատ ու շատ կան հոս և հոն:

Խորհուրդը, որպէս զի կարենայ իր առաջադրութեան մէջտ տալ, ամէն բանէ առաջ պէտք ունի վեց ամսուան կեանքի: Քիչ մըն ալ Ս. Պատրիարք Հօր և Քաղ. Ժողովի աջակցութեան, բայց այնպէս աւելի ընտիր տեսակէն, ինչ որ բանս չունենար վայելել իր առաջին նիստէն մինչեւ յիսուն երեքերորդը, որ վերջին ուրբաթ օրը դամարուեցաւ: Այս նիստը սակայն քիչ մը յոյս տուաւ հոգեվարքին: Ս. Պատրիարքին դեղագիրը ամէնէն աղդեցիկն եր, որչափ կարելի է դատել Խորհրդին հրատարակուած Որոշումներէն նշաբաթ օրուան Մ-ի մէջ:

Հիմայ հրապարակի վրայ կարծիքները զանազան ուղղութիւններ ունին Վարժապետանոցի մը հաստատութեան նկատմամբ: Փոյթ չէ սակայն. մենք, իրողութիւնները կեցած են, կարծիքներու միաբանութենէն ալ շատ բան հանած չենք ինչպէս դպրոցներու բարեկարգութեան. այս անգամ ալ թող կարծիքները անմիաբան ըլլան, և արդիւնքը միաբանի մեր բաղձանքին: Բանէ հարկ չէ կարծեմ թէ ոչ մէկ հրապարակագիր մոռցած է Ուսումն. Խորհրդի ծրագրած դաստիարակութիւնը. գործադրութեան եղանակին վրայ դեռ շատ կարելի է վիճաբանիլ, պայմանաւ որ շուտ ծայրը բերուի Խ-ին և դերը յանձնուի Է-ին:

* * *

Վարժապետանոցին հաստատուելէն անմիջապէս յետոյ՝ կարդը դալու է հոգաբարձութիւններու դպրոցի մը կամ—եթէ հայկարանները բան չեն ըսեր նոր-թեան—Հոգաբարձոյ մը հաստատութեան: Այս կարգի դրդռոցի մը պէտքը զգալի եղած էր, ջրհեղեղէն ետքը թէև, բայց վարժարան կոչուած յարկերու հաստատութենէն առաջ անտարակոյս: Հոն կարելի է ընդունիլ իրը աշակերտ ամէն տեսակ արուեստաւոր, գործատէր կամ գործակալ, նաեւ ձկնորս և նաւավար, ամենախիստ պայմանի դնելով սակայն որ ո՛չ մէկը կարենայ մնալ դպրոցի մը սենեակն ներսը՝ մինչեւ որ վկայական չստանայ Հոգաբարձութենէն: Ահ, այն դպրոցական հոգաբարձութիւնները... ժամանակը չէր մէ մը զետեղելու իրենց քովիկը: Հոգի չթողուցին Ուսումն. խորհրդին վրայ, ոչ սիրտ պաշտօնեաներու վրայ, ոչ ալ միաբ ուսանողներու խելապատակին մէջ:

Առջի օրէն, ըսին, Ուսումն. խորհուրդը մոռացաւ, Ս. Պատրիարք Հօր առաջարկութեան համաձայն, բոլոր հոգաբարձութիւնները վաղ ընդ փոյթ ջնջել վերցնել. յետոյ սկսաւ մէկիկ մէկիկ վաւերացնել նորերու ընտրութիւնները. և նորերն ալ մէկիկ մէկիկ սկսան անսասանել պաշտօնական ամէն հրահանգի, որ Ուսումն. խորհրդէն կ'երթար և... հոն կը մնար:

* * *

Կրօն. ժողովն ալ դումարում ունեցաւ անցեալ երեքշաբթի: Օրակարգին վրայ կեցած էին, որչափ կընայինք տեսնել հրատարակուած Որոշումներուն ցանկէն, նախկին Առաջ. Տեղապահ մը՝ որ երբեմն բորբոքած և յետոյ սմքած քնութեան մը վախճանը կ'ուզէր իմանալ. քահանայ մը՝ որ Առաջ. Տեղապահի մը կողմէն պաշտօնապրկութեան դատապարտուած եր, և տիրացու մը՝ որ քահանայ ըլլալ կ'ուզէր: Նախկին Տեղապահ վարդապետին ըսուեցաւ որ սպասէ. քահանային ըսուեցաւ որ չսպասէ երթայ իր գործին, և ուրիշ անդամ անանկ բաներ չընէ. տիրացուին ալ հրահանգ տրուեցաւ որ նախ հայագործին հետ հանձայնի և յետոյ կրօն. ժողովին հետ:

Օրակարգին վրայ ուրիշներ ալ կային, բայց մանաւանդ վարդապետ մը՝ որ չսիրելիագի տենդէն նոր ապաքինած եր, Արմաշ դացած ըլլալով օդափոխութեան, և որ վերջապէս քարոզչութեան պաշտօնով ղրկուեցաւ Էյոպ:

* * *

Կարգացիք անշուշտ Մ-ի մէջ թէ Ցնտես. խորհուրդը հասցրեր նոր ազբիւր մը տեղծեր է Պատրիարքարանի մնուցին, 20% կլորիկ տուրք մը հրատարակելի դասագիրքերու վրայ: Այս տուրքին քանակը համաչափ է գրավաճառներու սովորական զեղչի քանակին — երբ իրենց մէջ նուազուրդի նախանձ չի բորբոքիր, ինչպէս Դրենական յանձնաժողովի գործունէութեան օրերը —այնպէս որ պիտի կընայ ըսուիլ թէ Ցնտես. խորհուրդը գրավաճառներէն առած է այս նոր տուրքին դաղափարը՝ փոխելով Դ-ի կամ մէկը միւսին հետ չփոթելով: Քանի որ գրավաճառները պաղ արեամբ 20% զեղչ կ'ընեն —խորհած է թերեւս ինքն ալ—մենք ալ 20% տուրք կ'առնենք, որով ո՛չ գրավաճառները զեղչ բրած կ'ըլլան, ո՛չ ալ մենք տուրք առած: Իրաւ է թէ ասով Ցնտես. խորհուրդը Ուսումնականին դեռնները կոխած կ'ըլլայ, բայց հարկաւ դարպաս մը պիտի ընէ անոր՝ դրացիական իրաւունքը յարգած ըլլալու համար:

Մ'ար եր սակայն որ Ուսումն. խորհուրդը ի'նք նախաստեղծ բլլար առանկ տուրքի մը հնարաւորութիւնը: փոխանակ թղթականներու ձեւքէն մտրտիրա ըլլալու վեց ամիսէ ի վեր, աւելի օրէն գրավաճառներու կամ հրատարակիչներու և կամ դպրոցական ազգ քաղաքէն կը կորզէր իրկրբ-թական Տեսուչներուն ամենամշակը: Վարչութեանց ախնդին օդ ըլլայ. այսու հետեւ Ուսումնականին մէջ ալ ելեւմտագէտ անդամներ դնելու են:

Կրնանք շատ բան սպասել Ցնտես. խորհրդի այս կամ այդ տնտեսական խորհուրդներէն, և Աստուծոյ օրհնէն կը ծագի օր մը որ ա՛լ Պատրիարքարանը պէտք չունենար եկամուտի նոր նոր գաղափարներ բարկիրել: Միայն թէ այս ձեռնարկին մէջ Ցնտեսականը սպառելու չէ Ուսումնականին արդէն պարտատէր համբերութիւնը. վերջը սա ալ իր կարգին կընայ քանի մը հազարի ապրիւրներ նշանակել՝ Պատրիարքարանի մէջ տեղ ու մնալու ցոյց տալով, ինչ որ իր ալնիւ եղբայրակցը չէր ուզած տեսնել անտնտեսաբար:

ԱՐԻՏ

ՄԻԱՁԱՅԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Զօլայի վրայ շատ խօսուեցաւ վերջերս իր յանդուգն վարմունքին առթիւ, որուն հետեւանքը եղաւ իր դատաստանը և դատապարտութիւնը: Մեծ արձակագիրը զոհ եղաւ իր անխոհեմութեան և այն անդիմադրելի հոսանքին՝ զոր դէպքերը առին իր յախուռն նամակին հրատարակութենէն ետքը: Իր անկեղծութիւնը և անշահախնդրութիւնը ոչ ոք կասկածի ենթարկեց, և եթէ դատապարտուեցաւ Բարիզի Պատժական Ատեանէն և լրագրութենէն, այն յարգանքը զոր կը վայելէ երբ մարդ անաղարտ մնայ: Շատեր ցաւեցան իր վրայ: կան ալ որ նախանձեցան իր վիճակին, մինչ ինք կը ջախջախուէր հանրային շահուն մեծ օրէնքին տակ:

Բայց երբ հանրային մարդը կը նըսեմնանը, գրական մարդը նոր վատակով մը հրապարակ կու գայ, նոր հսկայ հատորով մը, Paris (Բարիզ), որ անցած շաբթու լոյս տեսաւ և որ «Երեք Բաղաքներու շաբթին վերջին հատորն է, Լուրդէն և Հռոմէն ետքը. այս վեպը ընկերական ուսումնասիրութիւն մըն է:

Դեռ չկարդացինք գիրքը, սակայն ինչ որ Բարիզի քննադատները գրեցին բաւական գաղափար մը կու տայ մեզ անոր մասին: Զօլա իր բոլոր գործերուն մէջ ցոյց տուած է միշտ մարդուն ամէնէն ախուր կողմերը, ամէնէն պիժդալի արարածները, ճիւաղները ընկերութեան: իր գործածները, իր քաղքենիները, իր հարուստի տիպարները ամէնքն ալ արհամարհելի դէմքեր են, վիժածներ, որոնք ընկերութեան մէջ կը տապալին որդերու պէս:

Այս նոր երկին մէջ ալ, Զօլա, պարզելով իմաստասիրական, քաղաքական, կրօնական նոր տեսութիւններ, կը ներկայացնէ մեզ ոչ թէ այն Բարիզը որ երդն է հրայրքի, զուարճութեան, սրամտութեան, բարութեան, այլ Բարիզը այն հիւանդ մտքերուն որոնք, ընկերութենէն դժգոհ, ընկերութեան դէմ կը յոխորտան. իր ներկայացուցած Բարիզը ախտաւարակ Բարիզն է իր արատներով և իր խռովայոյզ հանճարին տենդերով:

* * *

Զօլա, Բարիզի մէջ, կը սպասէ հիմայ Վճռաբեկ Ատեանին — որուն դիմած է — տալիք որոշման: Ստիպուած է առ այժմ մերժել Բօսըլ Բիսրատիի առաջարկը: Մեծահարուստ ամերիկացին հրաւիրած էր զինքը դալ հանդչիլ դատին յոգնութիւններէն ետքը, Վենետիկ Գոնդոլներնի Տէյլի Զէսինի ապարանքին մէջ, որ Մեծ Զրանցքին հրաշալի զարդերէն մէկն է: Այդ ապարանքին տեղ, ուր իրեն կը սպասէին ամերիկացի միլիոնատէրի ճոխ կեանքը, Վենետիկի կոնտոլները, սեւաչուի իտալուհիներու պչրանքը, Զօլա թերեւս ունենայ միայն, ամբողջ տարի մը, Սենդ-Բելաժիի բանտապանին ընկերակցութիւնը. այդ ընկերակցութիւնը պիտի ազդէ անշուշտ իր նոր վէպին խմբագրութեան վրայ, զոր թերեւս Զօլա յատկացնէ Տրեյֆիւսի անմեղութեան, պաշտպանելով զայն, — և քիչ մըն ալ ինքզինքը — հանրային կարծիքին առջեւ:

* * *

Եւ սակայն շատ կարելի է որ Զօլա Վճռաբեկին ատեանին մէջ նորէն դատուելու իրաւունքը ձեռք բերէ, և նոր երդուեալներու առջեւ կրկին անդամ դատուի, ու այն ատեն, հանրային կարծիքը աւելի հանդարտած ըլլալով, երդուեալները ազատ արձակեն զինքը: Նոյն բանը եղաւ Ցօրթիօր Լաբօռդին հաւաք, որուն գործը այնքան աղմուկ հանեց անցած տարի: Կը յիշեն ընթերցողները թէ Ցօրթիօր Լաբօռդ երեք ամսուան բանտարկութեան դատապարտուած էր Բարիզի նախագահ ատեանէն, որովհետեւ կնոջ մը ծնդաբերութեան միջոցին ձեռքին տակ ինկած անչարմար գործիքներով կատարած մէկ գործողութիւնը աղիտաբեր հետեւանք ունեցած էր: Առաջին դատավարութեան միջոցին վկաները յայտարարած էին թէ Ցօրթիօր Լաբօռդ այդ գործիքներով գահիճի դեր մը կատարած էր, և այդ վայրութեանց վրայ վիրաբոյժը դատապարտուած էր: Սակայն այս դատապարտութիւնը մեծ աղմուկ յարոյց ժամանակին: Բարիզի բժիշկները իրար անցան, որովհետեւ բժշկութիւնը ընդունած է որ վիրաբոյժը կընայ բացառիկ գործիքներու դիմել և ամէն տեսակ միջոց ձեռք առնել ստիպողութիւն եղած ատեն, և բժշկական օրէնսդիրութեան սկզբունքներէն է բժիշկին ճանչնալ այդ տեսակ պարագաներու մէջ նախաձեռնութեան իրաւունքը: Բժիշկներուն այդ իրաւունքը ղլանալ էր այս տեսակ վճիռ մը տալը, ինչ որ կընար ապագային համար վնասակար ըլլալ նմանօրինակ պարագաներու մէջ, վիրաբոյժներուն գործելու ազատութիւնը սահմանափակելով: Ասոր համար է որ կրկին դատավարութեան միջոցին Ցօրթ. Լաբօռդ ազատ արձակուեցաւ, և բժիշկներն ալ այլ ևս ազատ են այսուհետեւ ուզածնուն պէս կատարել, ստիպողութեան պարագային, վիրաբուժական գործողութիւններ: Միայն թէ իրենց ճանչցուած այս իրաւունքը չարաչար չգործածէին...

* * *

Իրաւունքի մը չարաչար գործածման մէկ արձագանգը կու գայ մեզ Գերմանիայէն, իրաւունքի անդուր, ճիւաղային կիրառումի մը արձագանգը:

Գոնթար թէլման գերմանացի բանաստեղծ մըն է որ անցած տարի մեռաւ և որ գողտրիկ քերթուածներ թողած է: իր բարեկամները, որոնց մէջ է Սրիկհարն նշանաւոր գերման վիպագիրը, որոշած էին տօնել իր մահուան առաջին տարեդարձը իր ծնած տան վրայ գետեղելով յիշարար մեռաղեայ տախտակ մը, ուր նշանակուած էին իր անունը և ծնդեան թուականը: Ամէն բան պատրաստ էր, մեռաղեայ տախտակ, ճառեր, քերթուածներ: Բայց ի հաշիւ չէին առած թէլմանի մայրը որ միանգամայն իր ծնած տան տէրն էր: Այն պահուն ուր արարողութիւնը պիտի սկսէր, այս մայրը, մէկ հատիկ իր տեսակին մէջ, արգիլեր էր որ իր կալուածքին դպչին և անոր պատերուն վրայ ոչ մի բան փակցնեն: Կերեւայ թէ մօրը սրտին մէջ իր զաւկին յիշատակէն աւելի իր տան պատերուն անբիծ մաքրութեան տենչը զօրաւոր է եղեր... զեղեցկագիտական ճաշակ զոր կարելի չէ եղեր ջնջել այդ քար սիրտէն:

* * *

Գեղեցկագիտական ճաշակը աներկբայ գերմանացիներուն չափ ֆրանսացիներն ալ մշակած են, սակայն ատոնք դիտեն տեղին գործածել զայն: Ցառաջիկայ դարուն համար՝ Բարիզի մէջ երկամեայ ցուցադրութիւնը ընկերութիւն մը ձեռնարկած է Ծ-ի-ի-ա պ-ր-ա-ս-ր-ա-ն-ի-ա-ն-ի-ն: Օթէլոյի երկաթուղայ գծին երկու կողմի օրոկները (talus) քիչ ատենէն պիտի վերածուին ծաղկափթիթ պարտէզներու: Սէկերու գորգի մը վրայ պիտի չենուին ածուներ ուր ծաղիկները և տերեւները դուրս պիտի գան այն ձեւերով և գոյներով, որ ներկայացնեն գիրքը, անուններ. եւ այսպէս առեւտրական և ճարտարարուեստի տուները պիտի կրնան ծաղիկներու ազդեր սիեալ հողին վրայ: Այս ազդի նոր գիւտը աներկբայ կոչուած է մեծ յաջողութեան մը: այն տասը հազար քառակուսի մէտրը հողերը որոնք յատկացուած են այս նորօրինակ մշակման, քիչ ատենէն շատ անձուկ պիտի երեւան: Արդէն հիմակուընէ խնդրանքները կը խուժեն և արուեստագիտական մրցում մը կայ խնդրարկուներուն միջեւ գոնելու և ձեւերու պէսպիսութեան մասին, որ Օթէլոյի գծին վրայ ճամբորդողներուն կը խոստանայ գրաւիչ տեսարան մը: Անցորդը պիտի ստիպուի անպատճառ կարդալ, երբ դուրսնայի վագոնին պատուհանէն. իր աչքերը ակամայ պիտի հետեւին դիրերուն, միաքը պիտի հեգէ և... ազդին տէրը պիտի հանի իր նպատակին, իր անունը և գործը կարդացնել տալով.

* * *

Ուրիշ գեղեցկագիտական նորութիւն մըն ալ քիչ ատենէն Բարիզցիին առջեւ դիւթական տեսարան մը պիտի պարզէ, երբ գիշերը երթայ Ֆրանսական թատրոնին կամ Գոնդորտի հրապարակները. լուսաւոր աղբիւրներ պիտի դնեն հոն, հաղարաւոր ճրագի ուժ ունեցող լոյսի աղբիւրներու հմայիչ տեսիլը, որոնք այդ հրապարակներուն մէջ անդրալի պիտի ընեն գիշերը:

Փորձերը կատարուած են արդէն. բաւական եղած է, այս արդիւնքին հասնելու համար, աղբիւրի աւազաններուն յատակը դետեղել ապակեւոր տուփեր որոնք կը պարունակեն եղեկտրական ոյժ: Այս տուփերուն պատեանը դեղին է և այսպէս լոյսը պիտի ունենայ ոսկեդեղինի անուշ գոյնը, որով անցորդին աչքերուն պիտի պարզուի հմայիչ տեսիլ մը ամառուան արեւին ճաճանչներուն տակ փոդփոդող ադամանդէ ջրվէժներու:

Հ. Ա.

ԹՈՒՐՔ ԼԵԶՈՒՆ

Ձուլ արաբերէնը եւ պարսկերէնը կարեւո՞ր են օսմաներէնի համար

Վերջերս թուրք դրողներու մէջ խնդիր եղած է թէ օսմաներէն գրականութեան հետեւողի մը համար արաբերէն և պարսկերէն լեզուներու առանձին ուսումնասիրութիւնը պէ՞տք է թէ ոչ. Այս մասին, Իէդոմմի մէջ, ժամանակէ մը ի վեր թեր ու դէմ կարծիքներ կը յայտնուին այլ և այլ անձերու կողմէ. և թէպէտ վիճաբանութիւնը տակաւին որոշ եզրակացութեան մը յանդած չէ, բայց արդէն այս նկատմամբ կարելոր գրագէտներու կարծիքը մեզի ծանօթ ըլլալով, կ'ուզենք այս խնդրին վրայ պարզուած տեսութիւններու համառօտ մէկ ամփոփումը ներկայացնել և մեր կողմէ տեսութիւն մը ընել, նշանաւոր օսմ. գրագէտներու կարծիքներուն վրայ հիմնուելով:

Իէդոմմի այս մասին հրատարակած առաջին յօդուածին մէջ արաբերէն և պարսկերէն լեզուներու մանաւոր ուսումնասիրութիւնը անհրաժեշտ կը դատուէր օսմանեան գրականութեան համար, որ սերտ յարաբերութիւն ունի նոյն լեզուներուն հետ: Իսկ երկրորդ յօդուած մը, որ առաջինին պատասխանն էր, անտեղի կը ցուցնէր վերոյիշեալ կարծիքը՝ նկատելով որ՝ «ինչպէս Ֆրանսերէնէն, հելլներէնէն և լատիներէնէն շատ մը բառեր փոխ առած է, և սակայն իր ինքնութիւնը պահած է, և այսօր Ֆրանսայի մը բացարձակապէս անհրաժեշտ չէ իր լեզուին գրականութիւնը ուսումնասիրել կարենալու համար՝ հելլներէն և լատիներէն սորվել, այնպէս ալ օսմանեան լեզուն արաբերէն և պարսկերէն լեզուներէ շատ բառեր և օրէնքներ փոխ առած է թէեւ, բայց այդ բառերն ու օրէնքները օսմաներէն անուան տակ այնպիսի կարգաւորիչ եղանակով մը ամփոփուած են որ այլեւս ատոնց ծագումը քննելու համար բուն ազբիւրին դիմելու հարկ չի մնար երբեք»: Այս դիտողութիւնը թէպէտ առաջին անդամ շատ բանաւոր կերեւայ, բայց երբ ընդդիմախօսին պատասխանները նկատողութեան առնենք, պիտի տեսնենք որ շատ քննադատելի կողմերուն է: «Օսմաներէնը, կ'ըսէ ընդդիմախօսը, այնպէս չի բաղդատուիր արաբ. և պարս. լեզուներու հետ, ինչպէս Ֆրանսերէնը՝ հելլներէնի և լատիներէնի հետ. վասն զի Ֆրանսացիները իրենց լեզուին հետ առնչութիւն ունեցող վերոյիշեալ լեզուներու գրական կարեւոր արտադրութիւնները շատոնց թարգմանած և իւրացուցած են, և միանգամայն Ֆրանսացւոյ գրականութիւնը այսօր հելլենական և լատինականը գերազանցած ըլլալով, այլ ևս այդ երկու լեզուներու գրականութիւնը իր նշանակութիւնը բոլորովին կորսնցուցած է իրենց առջեւ. ոսկէ զատ առանց արաբ. և պարս. լեզուներու գրական գիտցող մը առանց երկու հին լեզուները սորված ըլլալու՝ կրնայ Ֆրանսերէն գրականութիւնը պէտք եղածին պէս ուսումնասիրել. ասոր հակառակ օսմ. գրականութիւնը բաղդատմամբ թուրք լեզուին հետ սերտ առնչութեան և չփման մէջ եղող արաբ. և պարս. լեզուներու գրական արտադրութեանց, յետադէմ վիճակի մէջ մնացած է և այդ արտադրութիւններէն մեծ մասն ալ տակաւին օսմաներէնի չէ թարգմանուած: Ասկէ զատ առանց արաբ. և պարս. լեզուներու հմտանալու, կարելի չէ ուսումնասիրել օսմ. հին գրականութիւնը. թող այն կրօնական կապը որ բոլորովին պարտաւորիչ կ'ընէ մեզի արաբերէնի ուսումը: Նաեւ կ'ըսէ. «եթէ մեր արդի գրողներէն մէկ քանին այդ լեզուներուն հմուտ ըլլային, իրենց գրութիւններուն մէջ չպիտի հանդիպէինք կարգ մը սխալ բարդութիւններու որոնք արաբ. և պարս. օրէնքներուն հակառակ կերպով կազմուած են»: Ահա այս է երեք ընդդիմախօսներուն կողմէ փոխադարձաբար յայտնուած կարծիքներուն ամփոփումը, ուր, ինչպէս կ'երեւի, առաջին յօդուածագրին կարծիքը հաստատութիւն կը գտնէ երրորդին պատասխաններովը: Առաջին յօդուածագիրը նշանաւոր Մէհմէդիէ Շէրիֆի անուն պարկերէն գրքին հեղինակը՝ Մէվլանա Ճէլալէտտինի Բուսրի տերունդէն Վէլիա Զէլէպին է, որ պարբերական հանդէսներու մէջ հրատարակած արաբական ինչ ինչ կարեւոր երկերու թարգմանութիւններովը ծանօթի է. տակաւ վերջերս Մ-ի-ի-վ-ի-ի Զեղիմպէրէն Մո-համէդ-էֆէնդի-ի Լոռաբէյն (*) անուն գործն ալ թարգմանած է:

Հիմա պարզենք մեր տեսութիւնը: Օսմաներէնի բոլորած երեք լեզուներէն առաջին երեքուսին մէջ օսմ. [illegible] ազբիւրը արաբերէնն ու պարսկերէնը եղած է, մանաւանդ վիպական, ներբողական, նկարագրական և սիրային բանաստեղծութեանց ճիւղին մէջ պարսկերէնի ազդեցութիւնը միշտ գերակշռութիւն ունեցած է: Ս. Հիլմիի նշանաւոր դէմքերէն Ահմէտ Բաշայի ոտանաւոր գրութիւնները յամառ պարսկ բանաստեղծներու գործերու թարգմանութիւններն են, նոյնպէս Բ. Հիլմիի նշանաւոր դէմքերէն Պաքիի, Ֆիզուլիի, Նէֆիի, Եահեայի, Վասսաֆիի և ուրիշներու գործերուն մէջ յաճախ կը տեսնենք պարսկական գաղափարներու մերթ ապատ և մերթ նոյնութեամբ թարգմանութիւն. իսկ օսմ. տաղաչափական ձեւերը (վէզնէն) ինչ ինչ բացառութիւններով միայն նոյն են պարսկերէնին հետ. ասոնց ամենը ընդդիմախօսներն ալ ակնարկած առնչութիւնն ու չփումը: Սակայն օսմանեան գրականութիւնը պարսկականին հետ այսչափ սերտ առնչութիւն ունենալով հանդերձ, տակաւին պարսկերէնի գրական ծոմ արտադրութեանց քիչ մասը միայն թարգմանուած է. այդ թարգմանութեանց գլխաւորներն են, Սաատիին Կիւլիսթանը, Թուխանը, Հաֆիզը Շիրազիին Տէյվանը, Մէվլանայի Սէ-նէ-ի-էի Շէրիֆը, Ճամիին Պէհարիսթանը և Ֆէնէրը Սի-հէյլի անունով հնդկերէնի թարգմանուած առակներու գրքին թարգմանութիւնը եղող Հէ-մայէ-ն-ն-ոմ-ին. ասոնք ալ իրենց յատի ոճով գրական արժէք ունեցող զուրկ են բաց ի Հէ-մայէ-ն-ն-ոմ-էն որ հին թուրք գրականութեան նմոյշներին կրնայ համարուիլ: Նոյն իսկ Շահնամէն որ եւրոպական լեզուներու թարգմանուած է, դեռ օսմաներէնի թարգմանուած չէ: Իսկ արաբ. բանաստեղծներու կարեւոր գործերէն՝ որ հիմիկ առաջ սկսեալ անմիւս են, հատկապէս մասեր միայն թարգմանուած են, Մ-ա-ա-լլա-գ-ա-ն-ի(**) և իմաստասիրական գրուածներու մասնակի թարգմանութեանց կտորներ այս ինչ կամ այն ինչ պարբերական հանդէսներու կամ հաւաքածոյի մը մէջ մնացած են և շատ քիչ անդամ մասնաւոր տետրակի մը ձեւով հրատարակուած. թէև բաւական թուով կրօնական, բանաստեղծական, դասական հայն գործերուն մեկնութիւնները գրած են, բայց ատոնք ալ արաբերէն լեզուով: Վիպական ճիւղի մէջ Լ-ֆ-ի-ի-ի

լեյլերէն վէ լեյլէ (հազար ու մէկ գիշերներ) ընդարձակ վէպը միայն թարգմանուելով զրքի ձեւով հրատարակուած է։ Ահա վերը ակնարկուած թարգմանութեան խնդիրն ալ աս է։

Իսկ գալով օսմ. հին գրականութիւնը ուսումնասիրելու մասին զուտ արաբերէնի և պարսկերէնի ունեցած կարեւորութեան՝ աս ալ անուրանալի է՝ որովհետեւ վերոյիշեալ երկու շրջանի մէջ երեւցած օսմաներէն գրական տրտաղրութիւնները ոռոնք՝ ժամանակն ու պարագաները նկատողութեան առնելով ճոխ են և գեղուն, յաճախ արաբերէն և պարսկերէն հատուածներով խառն են. եթէ միւզուլիին թուրքերէն պէվոնը՝ուսումնասիրելուգնք, ակներեւ պիտի տեսնենք որ ընդարձակ գաւէյդերէներն շատերը զուտ արաբերէն և պարսկերէն կտորներ ալ կը պարունակեն, թող այն ոտանաւորները որ բոլորովին պարսկերէն են։ Նաեւ յառաջաբանը և Նշանճը Մուհամմէտ բաշային ուղղեալ նշանաւոր ընդարձակ նամակը ուսումնասիրելու համար կարելի չէ ուրանալ արաբերէնի պէտքը։ Նոյնպէս Նէֆի և Նաբի ուրիշ շատերու պէս ունին ոտանաւոր զբութիւններ, որ զուտ պարսկերէն են։ կան նաեւ գրական շատ մը կարեւոր երկեր, արձակ և ոտանաւոր՝ յաճախ արաբերէն և պարսկերէն հատուածներով ակաղձուն։ Նոյն իսկ մեզի ժամանակակից Նաֆի քանի մը գողտրիկ նամակներուն և Ռաստֆիներուն (*) մէջ պարսկերէն հատուածներու կը հանդիպինք միշտ, հետեւաբար, քանի որ իրողութիւնը այսպէս է, ինչպէս անպէտ կրնայ նկատուիլ զուտ արաբերէնի և պարսկերէնի մասնաւոր ուսումը, այն անձին համար՝ որ կը փափաքի օսմանեան գրականութեան հետեւիլ։ Ցայտնի է թէ գրականութեան հըմտանալ ուզողը անցեալին մէջ երեւցած գրական կարեւոր գործերը և թարգմանութիւնները պէտք եղածին պէս ուսումնասիրելու կը կարօտի, ուրեմն առանց այդ երկու լեզուները գիտնալու ինչպէս կարելի կ'ըլլայ յաջողութիւն ձեռք ձգել։ Նոյն իսկ Ջեմալ բէյի Տելեմաչոյ Իթրէմանոպուլոսը կարդալու համար արաբերէնի ուսումը հարկաւոր է, վասն զի տեղ տեղ զուտ արաբերէն հատուածներ կը գտնուին անոր մէջ։ Սակի զատ կարեւոր է նաեւ գիտնալ թուրք տաղաշաւութիւնը առանց սասոր, անհնար է ոտանաւոր մը ուղիղ և ներդաշնակաւոր կերպով կարդալ ու արտասանել։

Եզրակացնելով մեր խօսքը, արաբերէնը ու պարսկերէնը, զէթ հիմա, այնպէս չեն օսմաներէնին համար ինչ որ է հելլէներէնը ու լատիներէնը Ֆրանսերէնին համար. հետեւաբար թուրք գրականութեան հաւատարիմ հետեւող մը ըլլալու համար անպատճառ պէտք է գիտնալ արաբերէն, պարսկերէն և տաղաշաւութիւն։ Ահա աս նկատմամբով է անշուշտ որ Ուսումնական Խորհրդի կազմական կանոնագիրը կը տրամադրէ որ օսմաներէնի մասնագէտ ուսուցիչները պէտք է գիտնան այդ երկու լեզուները, գէթ հասկնալու չափ։ Սակայն ներելի չէ երբեք այդ երկուքը ուսումնասիրելու ատեն, օսմաներէնը չմոռնալ. այն ատեն զրաբարի հետեւելով աշխարհաբարը անմոռաց թողելու կը նմանի որ փոխանակ առաջ երթալու դէպի ետ ընթանալ կը նշանակէ։ Մեր միտքը լաւ կը բացատրէ հետագայ պատմութիւնը։ Օսմաներէնի գրագէտ կարծուած անձի մը, որ մը սա պարսկերէն հատուածը կը ցուցնեն, «պէր թագը լաճիվէյրտը պուտ նիվիշթէ», որուն թարգմանութիւնն է «մուտ կապտագոյն կամարի վրայ գրուած էր»։ այդ անձը թուրքերէն կարդալով կը կարդայ «պէր թագլա շէվիրտի պու տէօնիշտէ», իսկ ասոր հակառակը օր մըն ալ սպասաւոր մը, իր տիրոջմէն ստացած մէկ թուղթը որուն վրայ «միւէյքէյլին ֆիկամբը անլա» գրուած էր, ինքը կարդալ չգիտնալուն համար ճամբան պատահարար դէմը եկած ուսուցչի մը կը ներկայացնէ, որ սակայն միշտ արաբերէնով զբաղելուն համար այդ գրուածքը արաբերէն կը կարդէ ու կը կարդայ. «մէրքէպլիքէ ֆիլեէթինի աքիրտ» և կը թարգմանէ «քու էշդ ինծի կու գայ ուտելով»։ Այս պատմութիւնը մէջ բերելուս նպատակն է հակադրել միայն թէ հարկ է սորվիլ արաբերէնն ու պարսկերէնը, միշտ նախապատուութիւնը օսմաներէնին տալու և զայն միւսներուն չի զոհելու պայմանաւ սակայն։ Այսուհանդերձ աւելի փոխաբերի է անշուշտ որ երեքը սէրէն սիրուին։

Ս. Ց. ԿՈՒՐՏԻԿԵԱՆ

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ԵՒ ՍՊԱՆԻԱ.— Մարտ 9ին չորեքշաբթի օր Մ. Նահանգաց Երեսփ. Ժողովը պրտաստիր երեւոյթ մը կ'ընծայէր. բոլոր բեմերը լեցուած էին։ Ահա այդ նիստին հետաքրքրական բովանդակութիւնը. Նախագահ Գ. Բէյնրն ժողովին ներկայացուց վարկերու յանձնաժողովին տեղեկագիրը, որ նպաստաւոր կարծիք կը յայտնէր՝ ազգային պաշտպանութեան համար խնդրուած յիսուն միլիոն տալարի վարկին, ասկից զատ նաւատորմին ածուխին համար պահանջուած 183,000 տոլարին նկատմամբ։ Գ. Բէյնրն ժողովին և հասարակութեան ծափահարութեանց մէջ բացատրեց թէ այդ վարկը բոլորովին Մաք Քինլի նախագահին տրամադրութեան տակ է։ Ելմտական նախարարութիւնը՝ որ վերջերս 225 միլիոն տոլար գանձած է երկրին ամէն կողմերէն, պիտի հայթայթէ այդ գումարը։ Այս վարկը սպառնալիքի մը նշանակութիւնը չունի, անոր նպատակն է թոյլ տալ կառավարութեան որ ազգային պատուին պահպանութիւնը ապահովէ։ Իր նպատակը խաղաղութիւն է, ոչ թէ պատերազմ (Մոփհարդ—Ռէյ—ն)։

Բոլոր կուսակցութեանց անդամները վիճաբանութեան մասնակցելով, ամէնքն ալ ըսին թէ պէտք է երկպառութիւնները անհետանան, և թէ ներկայ պարագաներուն մէջ երկիրը պէտք է դրծէ միայն մարդու մը պէս։

Քանի մը ատենաբաններ յոյս յայտնեցին թէ պատերազմ չպիտի ըլլայ։ Քանի մը անդամներ, որոնց մէջ ռամիվարներ ալ կային, յայտարարեցին թէ պատրաստ են այ աւելի մեծ վարկեր քուէարկելու։ Ռամիվարական պիտ մը՝ յոյս յայտնելով հանդերձ թէ պատերազմը տեղի չպիտի ունենայ, աւելցուց որ, եթէ հարկ ըլլայ, հիւսիսի և հարաւի հին բանակները պատրաստ են կռուին մասնակցելու, ինչպէս երբեմն։

Բոլոր ճառերը հայրենասիրութեամբ տոգորուած էին։

Վարկերը քուէի դրուելու պահուն, բոլոր անդամները ոտքի ելան, բայց Գ. Բէյնրնի խնդրանքին վրայ դարձեալ գաղտնի քուէ տրուեցաւ։

Զորս ժամուան վիճաբանութենէ մը վերջ խորհրդարանը առաջարկուած վարկը միաձայնութեամբ քուէարկեց, և օրինագիծը իսկոյն հաղորդուեցաւ Ծերակոյտին, որ դրկեց զայն վարկերու յանձնաժողովին։

Ծովային և պատերազմական պաշտօնատուններուն մէջ մեծ գործունէութիւն կը տիրէ։ Հեռագրուեցաւ եւրոպական ուռի մը՝ որպէս զի նաւային շինութեանց ձեռնարկէ Ամերիկայի հաշուին։ Արդէն միջոցներ ձեռք առնուած են արագընթաց նաւատորմիղ մը պատրաստելու համար։ Նաւերը երեք ամսուան ածուխ պիտի համբարեն։

ՈՒԹԵԱ

Ծերակոյտին զօրաւորական գործերուն մասնակցութիւնը ծրագիր մը կը քննէ, որով կարելի պիտի ըլլայ 100,0000 հոգի շարժման մէջ դնել հարաւի ծովամուտքին վրայ։ Պատերազմական նախարարը Վաշինկթընի գումարեց քանի մը բարձրաստիճան պաշտօնեաներ, այս շարժման ծրագրին վրայ խորհրդակցելու համար։ Նիւ Եորքի նահանգը առաջարկեց գործօն ծառայութեան նուիրել իր քաղաքային զինուորներն 14,000 հոգի։

Հակառակ բոլոր այս պատրաստութեանց՝ որոնց ազգային պաշտպանութեան պարզ նկարագիր մը կը տրուին ծովային և պատերազմական գործոց նախարարութեան կողմէ, Մարտ 9ի նախարարական ժողովին մէջ քանի մը անդամներ կարծիք յայտնեցին թէ կացութիւնը աւելի խաղաղ հանգամանք մը առած է վերջին օրերս։

Վաշինկթընի անգլիական դեսպանը ընկերակցութեամբ Գ. Շէրմանի այցելեց Գ. Մաք Քինլիի։ Կը կարծուի թէ այս այցելութիւնն նպատակն է Անգլիոյ միջնորդութիւնը առաջարկել Մ. Նահանգաց և Սպանիոյ միջեւ առկայ դժուարութիւնները կանոնաւորելու համար։

Մադրիտէն կը հեռագրուի թէ, թէպէտ և Սպանիա պնդած չէ Հաւանայի ամերիկեան Հիւպատոսի Լիի հետ կանչուելուն վրայ, բայց այս վերջինը նկատելով որ իր պաշտօնավարութիւնը կրնայ արգելք մը ըլլալ Ամերիկայի և Սպանիոյ յարաբերութեանց բարւոքման, երրորդ անգամ ըլլալով հրաժարական ղրկած է։ Կ'ըսուի թէ այս անգամ Վաշինկթընի կառավարութիւնը մտադիր է այս հրաժարականը ընդունելու։

Վաշինկթընի մօտ Սպանիոյ դեսպանը հեռագրած է Գ. Սակասթայի թէ Պապին կողմէ Բամբոլա կարդինալ (Վաշինկթընի պրտաքին գործոց նախարարը) անձամբ եկած յայտարարած է իրեն թէ բոլորովին անվտանգ են Նիւ-Եորք Ճշբնելի յայտարարութիւնները՝ իբր թէ Վաշինկթընի նպաստաւոր դիրք մը բռնած ըլլայ Ռուսպայի ապստամբներուն նկատմամբ։

—Սպերիկեան կառավարութիւնը իր խաղաղասէր տրամադրութեանց մէկ ապացոյցը տալու համար, Հաւանայէն եւ կանչեց Մոնկոմէրի և Նայվել յաջորդակները, որ Ռուսպայի ազգատ ժողովրդին օգնութիւն փութացնելու պաշտօն ունէին։ Այդ գործը պիտի կատարեն Ծերոն փոխադրանաւը և Գալ եղերապահը, երկու փոքր նաւեր՝ որոնք մարտանաւ չեն ըլլար։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ.— Մոմսէն վարկերու ընդունելութեան մասին կաթոլիկ կուսակցութեան պետ Գ. Լիկսէրի բռնած նեղպատուոր դիրքը խստիւ քննադատուեցաւ և պախարակուեցաւ։ Նոյն կուսակցութեան համադրումար Նիսթին մէջ. այն ատենան կծու յանդիմանութիւններ ուղղեցին Գ. Լիկսէրի որ ստիպուեցաւ ժողովարահէն դուրս ելնելու։ Թէև մեծամասնութիւնը ընդունելութեան կողմն է, բայց ձայներու այս տարբերութիւնը կրնայ արգելքներ յարուցանել ընդհանուր քաղաքականութեան կարեւոր խնդիրներուն առթիւ։ Նոյն իսկ կերպով մը վտանգել վարկերուն վերջնական արդիւնքը։

Բայխարէի մէջ թագաւորութեան և հեռագրատանց նախարար Գ. Փոն Բոտպիչլսի խստիւ յարձակեցան թագաւորական մասնաւոր ընկերութեանց վրայ, որոնք պետական վարչութեան մեծ վնաս կը պատճառեն։

—Գերման եպիսկոպոսներուն տարեկան ժողովը Ֆուլդայի մէջ գումարուելով՝ ուղերձ մը ղրկեց Վիլհէլմ կայսեր, Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ քրիստոնէութիւնը ազդուազգաց պաշտպանելու համար շնորհակալութիւն յայտնելով անոր։

—Պավիլիրոյ և Բրուսիոյ յարաբերութիւնները ձգտուած են։ Կրսուի թէ Պէրլինի պավիրական դեսպան կոմ Էրիսէնֆէլտ եւս պիտի կանչուի։ Այս որոշման պատճառը հետեւեալն է. Պէրլինի աքսանիքին մէջ վերջերս տրուած պարահանդէսին առթիւ Գ. Փոն Էրլենֆէլտ ուզեց որ կայսրը տեսակցի պավիրացի երեսփոխան Պառոն Հէյմլինկի հետ։ Վիլհէլմ կայսր մերժեց Գ. Էրլենֆէլտի փորձը։

—Նոսք կայ թէ Հէրսկրթի Պիզմարք (երկամեայ նախարարապետին զաւակը) Բէլգրատրի դեսպան պիտի անուանուի Բատոլին իշխանին տեղ, որ Բարլդի մէջ պիտի յաջողէ Մունսթէր կոմսին։ Այս լուրը կանխահաս է, բայց դիտել կը տրուի թէ Հէրբերթի Պիզմարք կոմսն ու կոմսուհին, որ երկար առնել ի վեր Կայսեր աչքէն ինկած էին, պարտ հրաւիրուեցան վերջին հացկերոյթի մը։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ.— Ֆրանսական լրագիրները ծանուցած էին Դշ. օր թէ Վիլթորիա թագուհին առ այժմ յետաձգած է հարաւային Ֆրանսա երթալու խորհուրդը։ Այս լուրը Լոնտոնի մէջ իրարանցում առաջ բերաւ, վասն զի քանի մը շահագէտներ հետեւցուցին թէ արեւմտեան Ամերիկէի մասին անկիւ-ֆրանսական պայքարը ծանր կերպարանք մը առած էր։

Այս անտեղի երկիւղը փարատելու համար Վիքթորիա թագուհին Վինսորի պալատը հրաւիրեց Ֆրանսական դեսպանը և գիշեր մը իրեն հիւր ըրաւ, ինչպէս շաբաթ օր ծանուցինք։ Թագուհին քիչ մը տկար ըլլալուն պատճառաւ միայն մէկ օր յետաձգեց իր ուղեւորութիւնը և Են. Շերբուրկի ճամբով Նիս պիտի ուղեւորէր։

—Նիկէրի խնդիրը կը մնայ հոն ուր որ էր շաբաթ մը առաջ։ Երկու կառավարութիւնները չարունակ պատրաստութիւններ կը տեսնեն Նիկէրի եղերքներուն վրայ։ Բայց Նիկէրէն դուս Անգլիա տարբեր պահանջումներ ալ կ'ընէ Ֆրանսայէն։ Գ. Բըրզըն խորհրդարանին մէջ Մատակասգարի վրայ եղած հարցման մը պատասխանելով՝ ըսաւ թէ. «Մատակասգարի մէջ Ֆրանսայի մղած պատերազմական գործողութեանց միջոցին անգլիացի հպատակներուն վնասները փոխարինելու համար, քանի մը անգամ խնդիր եղաւ մեր կողմէ Ֆրանսական կառավարութեան։ Ֆրանսայի որոշման կը սպասենք, ուրիշ պահանջումներ ալ ընելու համար։»

ԼՈՐՏ ՍՕԼԶՊԷՐԻ.— Անգլիոյ նախարարապետը և Տիկին Սոլզպէրի շրջեքշաբթի օր Լոնտոն գացին, քիչ մը ապաքինած ըլլալով։ Երկուքն ալ կարելի եղածին չափ շատապ պրտաղեկին Ֆրանսա՝ իրենց Պոմիէպլ ղղեակը, ուր նախարարապետը պիտի մնայ քանի մը օր բացարձակ հանգիստ ընելու պայմանաւ։ Լորտ Սոլզպէրի այդ մէջտեղն խիստ ստիպողական հեռագիրները միայն պիտի կարդայ։ Բժիշկները յանձնարարած են զգուշանալ ամէն մտաւոր զբաղումէ, որ կրնայ իր էնֆլուէնցան տենդի փոխել։

ԱՆԳԼԻՈՅ ՄՈՎԱՑԻՆ ԵԼՄՏԱՑՈՅԹԸ 1898—1899 ՏԱՐԻՆ ՀԱՄԱՐ.— Մովային գործոց նախարար Գ. Կոչըն խորհրդարանին առջեւ ընդարձակ յայտարարութեամբ մը պարզեց բրիտանական պետութեան ծովային ելմտացոյցը ներկայ ընթացիկ տարուան համար։ 23 միլիոն 778,000 անգլ. սկի (594 միլիոն 450,000 ֆր.) հաշուուած է այս տարուան ծախքը. անցեալ տարուընէ 36 միլիոն ֆր. աւելի։ Նոր կարգադրութեանց համաձայն ծովային զինուորներուն վրայ 8340 հոգի պիտի աւելնան, ընդ ամէնը զինուոր, ոստ, նաւատորմ։

Այս տարուան մէջ պիտի շինուին 12 նոր զրահաւոր, 32 յատուկ, 6 սուր, 4 թեղանօթակիր և 4 թորպիլաւոր։

ԻՏԱԼԻԱ.— Ընկերվարական կուսակցութիւնը խորհրդարանին ներկայացուց օրինագիծ մը մեռնարաբար արգիլելու համար Իտալիոյ մէջ։— Անընդհատ տեղացող անձրեւները կարեւոր վնասներ հասցուցին Սարտենիոյ, որ արդէն խստ գէշ վիճակի մէջ է Նեթպոլէս։ Բակլիարիէն մինչեւ Օրիսթանօ երկաթուղիին գիծը ջուրերու մէջ է։

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ.—Իտալիոյ պաշտօնական շրջանակները բացարձակապէս կը հերքեն թէ Ումբերթօ թագաւորը և Մարկարիտա թագուհին Զէթինէ պիտի երթան իմաստ, և թէ այդ ճամբորդութիւնը տեղի մը պիտի ըլլայ Իտալիոյ թագաւորին համար՝ Զարին հետ տեսակցութիւն մը ունենալու։

ՍՊԱՆԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ.— Քուպայի նոր կառավարութիւնը որոշեց որ ապրիլ 24էն 28 կասարուին կղզիին ընտրութիւնները խորհրդարանը և ծերակոյտը կազմելու համար, որ պիտի գումարուին մայիս 8ին։ Հաւանա պիտի ունենայ 18 ներկայացուցիչ։ Սանթա-Քլարա՝ 14. Մատանզաս՝ 10. Բինար՝ 9. Սանթիակո՝ 11. Բուէլթա Բրինշիրի՝ 8։— Պանքօ մարաջխատ Քուպայի արեւելեան գաւառներուն մէջ հանխմրեց 44 վաշտ, 12 դասակ և շատ մը թնդանօթներ Բանտօ զօրավարին հրամանին տակ, ապստամբներուն մեծ մասին դէմ վճռական յարձակում մը ընելու համար։

ԻՍԱԼԻԱ ԵՒ ԱՒՍՏՐԻՈՅ ՆՈՐ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ.— Անցեալ օր կ'ըսէինք թէ իտալական օրաթերթերը գոհ չեն Ֆրանսայի Փոն Թուն կոմսին Աւստրիոյ նախարարապետ անուանուելէն։ Այս դժգոհութեան պատճառ կը համարուի սա՝ պարապան թէ Փոն Թուն խիստ կղերասիրա է, և թէ 1875էն ազգուականներու պատգամաւորութեան մը հետ Հռոմ գնաց, իր հպատակութիւնը յայտնելու համար Պիոս Թ. Պապին, և մայթից որ պապին աշխարհական իշխանութիւնը շուտով վերահաստատուի։

ՍԻՍՏՐԻՈՅ ԴՈՐԻՆԵՐԸ.— Վիեննական թերթ մը կը հաշուէ թէ Թունի դակիչը հաւանականաբար 271 ձայներու մեծամասնութիւն մը պիտի ունենայ Բայխարթիին 425 երեսփոխաններուն վրայ։ Այս մեծամասնութիւնը պիտի ձեւանայ 60 երկամասրդ-Զեխերէ, 59 Լեհերէ, 19 խոսպացիներէ, կամ՝ պոլիկ կուսակցութեան 31 անդամներէ, 30 մեծ կալուածատէրներէ և 17 աւստրական ազգուականներէ։ Հետեւաբար Ֆրանսուա Փոն Թուն իր կողմը պիտի ունենայ խորհրդարանին երկու երրորդը։

Նորընտիր նախարարապետը և իր պաշտօնակիցները մարտ 8ին հանդիսաւորապէս երդում ըրին կայսեր առջեւ և անմիջապէս ժողով մը գումարեցին, մարտ 21ին խորհրդարանին առջեւ արտասանուելիք նախաբարական յայտարարութեանց ընագիրը պատրաստելու համար։ Խորհրդարանին բոլոր կուսակցութեանց պետերը իրենց պաշտօնակիցները Վիեննա հրաւիրեցին, որպէսզի համար թէ նոր գահլիճին հանդէպ ի՞նչ դիրք պիտի բռնեն։ Փոն Թուն կոմսը մինչեւ հիմա աւելի զգուշաւոր քան թէ խանդաւառ ընդունելութիւն մը գտած է գերման և սլաւ մամուլին մէջ, թէեւ սահմանադրական գերման Տր. Պէյնրայթէր և Երիտասարդ-Զեխ Տր. Բայձլ դաշնակցին մէջ պաշտօն ընդունած են։

Փոն Թուն կոմսը իր քանի մը մարդոց յայտարարած է որ արդի Սահմանադրութեան միջոցաւ պիտի կառավարէ, եթէ խորհրդարանական մեքենան լաւ գործէ. բայց հակառակ պարագային՝ պիտի կառավարէ նախարարական հրամանագիրներու միջոցաւ, 14 յօդուածին համաձայն, և եթէ պէտք ըլլայ, նոր Սահմանադրութեան մը միջոցաւ։ Կ'ըսուի թէ նախարարապետը աւելցուցած է նաեւ որ աւստրօ-հունգարական պայմանագիրը կընքելու և Պոսնիոյ Գերմաններուն ու Զեխերուն միջեւ կատաղութիւն մը ձեռք բերելու հարկին առթիւ, Ֆրանսուա-Յոզէֆ կայսրը չպիտի Հանայ անպատճառ խորհրդարանին միջոցաւ կառավարել, եթէ ներկայ սահմանադրական պայմանները չփոխուին։

Բրակայի Երիտասարդ-Զեխ կուսակցութիւնը ծանուցագիր մը հրատարակելով, կ'ըսէ թէ առ այժմ կարծիք չյայտներ թէ ի՞նչ դիրք պէտք է բռնել Փոն Թունի դահլիճին հանդէպ, մինչեւ որ նախարարական ծրագիրը չհասցուցէ։ Պոսնիոյ դիրքին օրինաւորութեան մասին կարծիքներն ալ սաստիկ զանազան են։ Գերման Պ. Պէյնրայթէրը կը գտնուի այնպիսի դահլիճի մը մէջ ուր իրեն անդամակից է Երիտասարդ-Զեխ Տր. Բայձլ։ Գերման ազգային երեսփոխան Վոլֆ, որ նշանաւոր եղած է Խորհրդարանին վերջին նստաշրջանին մէջ հնչած սակալի ամբաստանութիւններուն պատճառաւ, տեսակցութեան մը միջոցին յայտարարած է որ Գերմանները լրենց արգելիչ ընթացքը պիտի շարունակեն, մինչեւ որ Կոհենիոյ մէջ գերմաններէնը մրայն պաշտօնական լեզու հռչակուի։

Գերման կուսակցութիւնը Բայխարթիին սկիզբը պիտի պահանջէ որ ամբաստանութեան տակ դրուին Պառնէրի կոմսը և Պառոն Կաշը, որոնք Սահմանադրութիւնը բռնադատած եղան՝ լեզուներու հրամանագիրները հրատարակելով։

ՇՎԱՅՑԱՐԻՈՅ ԱՐԵՒԵԼԵՔԻ ԳՈՐԾԸ.— Ռուսիա և Ֆրանսա, կերպով մը Ճապոնի հետ միանալով, իրենց պահանջումները սկսած են սաստկացնել։ Կը բողոքեն, ինչպէս մեր շաբաթ օրուան թիւով ըսինք, անկիւ-գերման սէնիքայէ մը չին կառավարութեան կնքած 400 միլիոն ֆրանքի փոխառութեան դէմ, փոխարինութիւններ պահանջելով։ Վերջին լուրերը կ'ըսեն թէ Ռուսիա մինչեւ մարտ 24 պայմանաժամ տուած է Զինաստանի, որպէս զի վարձքով իրեն տայ Բորթ Արթուրը և Թալիէն-Վանը։ Բէքինէն կը հեռագրուի թէ Ս. Բէրզպուրգի չինական դեսպանը կը ջանայ խնդիրը կարգադրել Ռուսիոյ պահանջմանց համեմատ։ Զինաստան միեւնոյն ատեն զրաւոր խոստում տուաւ Ճապոնի, մայիսին վճարելու Սիմոնոսէքի դաշնագրով որոշուած պատերազմական տուգանքը։

Մարտ 1ին Անգլիոյ խորհրդարանին մէջ արտաքին գործոց նախարարի խորհրդական Գ. Բըրզըն յայտարարեց թէ չինական կառավարութիւնը անկիւ-գերման դրամատուներէն փոխառութիւն մը կընքելով, կերպով մը իր բարեկամութիւնը ցոյց տուաւ Անգլիոյ, և այս կէտը, ըսաւ Գ. Բըրզըն, յաջողութիւն մըն է ըրիտանական դիւանագիտութեան համար։ Գ. Բըրզըն այս յայտարարութիւնէն Ֆրանսական կառավարութիւնը կը հեռուցնէ թէ այդ առեւտրական փոխառութեան մէջ քաղաքական չահ մը կայ, և հետեւաբար ինքն ալ Զինաստանէն փոխարինութիւն կը պահանջէ։ Գ. Հանոթօ այս մտքով ազգու հրահանգներ ղրկած է Բէքինի Ֆրանսական նեղ կայացուցիչ Գ. Տիւպոյի։

Կ'ըսուի նաեւ թէ Ճարոն տուգանքի վճարուելէն վերջն ալ չպիտի ելնէ Վայ-Հայ-Վայի նաւահանգիստէն, ուր ամրութիւններ կը շինէ հետզհետէ, և պիտի յայտարարէ որ հոն պիտի մնայ մինչեւ որ Ռուսիա թողու Բորթ-Արթուրը։

—Հայերիկ իշխան Հոնկ-Քոնկ հասաւ, ուր պիտի մնայ չարաթ մը, մինչեւ որ նորոգուի զինքը տանող Տէօյչլանդ զրահաւորը։ Իշխանը անդլիական կառավարչին հիւր եղաւ և հետեւեալ օրը նախագահեց գերմանական քլիսպի մը։ Հայերիկ իշխան Հոնկ-Քոնկ հասնելուն պէս, լուր առաւ թէ Գերմանիա արտօնութիւն ստացած է երկաթուղի մը շինելու Շան-Թունկի մէջ, Զի-Նան Ֆուչէն մինչեւ Ի-Զէու Ֆու։

Թայմզ իր Օտեսայի թղթակցէն առնելով՝ կ'ըսէ թէ մարտ 13ին Ռուսերոյ կամաւոր ընկերութեան նաւատորմէն յատուկ մը Մայրագոյն Արեւելք պիտի մեկնի, 2000 զինուորով, թնդանօթներով եւ ռազմամթերքով։ Ռուս կառավարութիւնը քանի մը ֆրանսական շոգենաւեր վարձած է, Ծայրագոյն Արեւելք մարդ դրկելու գործողութիւնը փութացնելու համար։

—Անգլիական լրագիրները կ'ըսեն թէ Բէքքին լեցուն է հիմա շահագէտներով, մեծաշնորհ խնդրողներով և գործակալներով, որոնք տեսնելով որ Զինաստան հետզհետէ եւրոպական վաճառականութեան առջեւ կը բացուի, գացած են ամէն տեսակ մեծաշնորհ խնդրելու, զոր օր. էլեկտրական թրամուէյի, հանքի, երկաթուղիի, նաւարանի կամ զինարանի շինութեանց մեծաշնորհներ։ Բուն շինայի վաճառականներն ալ հրաշալի գործունէութիւն ցոյց կուտան։ Զինայի սեղանաւորներ ամէն առաւօտ կանուխ կը հաւաքուին օրուան թուղթերուն սակերը որոշելու համար, և իրենց հետ սակարան կը տանին ուղեւոր ազատիներ, իսկոյն իրենց դրամատուններուն իմացնելու համար որոշուած սակերը։

ԲԱՎԱՂՈՒԹԻՒՆ ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ.— Գրեթէ ամբողջ Հռոմ ներկայ էր Բավալթիի յուղարկաւորութեան։ Օդը Մարտ 8ին առաւօտուն անձրեւոտ էր, բայց թափորը ճամբայ եղած պահուն յանկարծ անձրեւը դադրեցաւ։ Թափորին անցքը ժամ մը տեւեց։ 452 պսակներ կային։ Հանդէսին կը մասնակցին 125 քաղաքական ընկերութիւններ և գործաւորական ընկերակցութիւններ։ Հետեւակազօրքերու գունդ մը զինուորական պատիւներ կուտար։ Ներկայ էին ընկերութեան բոլոր դասակարգերը, ծերակուտականներէն և երեսփոխաններէն սկսեալ մինչեւ բան գործ չունեցող գործաւորները։ Բազմաթիւ կարիպալներու կարմիր շալակները թափորին մէջ նկարագեղ կիտուած մը կը յօրինէին։ Մարմինը նոյն օրը ժամը 2½ին Միլան փոխադրուեցաւ։

—Խորհրդարանին նախագահը ի նշան սգոյ ժողովին նիստը դադրեցնելով, յայտարարեց թէ ութ օր խորհրդարանին դռները կէս պիտի պարզուի, և ժողովին կողմէ պղնձէ պսակ մը պիտի դրուի Բավալթիի վերեւին վրայ։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՀՐԵԱՆԵՐԸ.— Ալէքրէն կը հեռագրուի «Հայհրէայ թերթին համար Գ. Մաքս Ռէյժիս հոս հասաւ մարտ 8ին. Գրեթէ 2000 հոգի քարտիին վրայ հաւաքուած էին, և երբ Գ. Մաքս նաւէն դուրս եկաւ, պոռացին. «կեցցէ Ռէյժիս։ Անկեղծ հրաւէր։ Պատկներ, բրոնիներ նուիրուեցան անոր։ Գ. Ռէյժիս կառքով անցաւ մեծ պողոտայէն, և իրեն կը հետեւէին բազմաթիւ ցուցարարներ՝ հայասիրական երգեր երգելով։ Ոստիկանութիւնը խիստ միջոցներ ձեռք առած ըլլալով, ոչ և է միջադէպ չպատահեցաւ։

ՖՐԱՆՍԱ.—Բարոյականութեան վնասող գրուածներու և զանազան հրատարակութեանց համար երեսփոխանական ժողովին ընդունած օրինագիծը քննարկուեցաւ նաեւ ծերակոյտին կողմէն, և որ լիմտոց պիտի սկսի գործադրուիլ։ Օրինագիծը երեք յօդուածէ կը բաղկանայ։ Մէկ ամսէն մինչեւ երկու տարի բանտարկութեամբ և 100էն 5000 ֆր.ի տուգանքով պիտի պատժուի ով որ բարոյականութեան վնասող յանցանքի մէջ գտնուի, ծախել կամ սակարկէ, կամ ի ցոյց դնէ, կամ պատերու վրայ փակցնէ կամ ասոր անոր բաժնել ծանուցումներ, պատկերներ, նկարներ, զանազան նշաններ, անարդոյական առարկաներ կամ պատկերներ, հասարակաց պողոտային վրայ կամ հրապարակային վայրերու մէջ. կամ եթէ գաղտնի կերպով անչափահասներուն ծախէ, սակարկէ, ի ցոյց դնէ մերկանոյն պատկերները. կամ տուները ցրուէ, կամ թղթատարին յանձնէ, կամ մասնաւոր ցրուիչներ գործածէ. կամ արգիլուած երգեր արտասանէ հրապարակաւ։ Բարոյականութեան դէմ գրուած գիրքերը, պատկերները, ծանուցումները պիտի բռնուին կամ յափշտակուին ծախողներու ձեռքէն։ Պատիժը կրկին պիտի ըլլայ, եթէ անչափահասներուն դէմ գործուի յանցանքը։ Օտար երկիրներու մէջ հրատարակուած անբարոյական գիրքերը արգիլուած են Ֆրանսա մտնելէ։

—Խորհրդարանը 28ի դէմ 232 ձայնով ընդունեց Գ. Ժիլ Ֆապռի առաջարկութիւնը՝ Պանթէոնի մէջ մարմարեայ շիրիմներ չիեղել Վոլթէրի և Ռուսոյի ոսկրոտին ամփոփելու համար։

ՌՈՒՍԻԱ.— Եւրոպական նախարարութիւնը մտադիր է Ռուսիա մտնող ամէն տեսակ պատկերազարդ և գեղարուեստական առարկաներուն վրայ դրուած մաքսերը բիչ մը գիշելի։ Դարձեալ նոյն վարչութիւնը մասնաւոր կանոնագիր մը պիտի պատրաստէ Ռուսիոյ և Ֆրանսայի միջեւ թանկագին մետաղներու, և ուրիշ թուղթերու փոխադրութեանց համար։

ՅՈՒՆԱՍԱՏՆ

Նորկիոս Թագաւորը միտք ունի գիրքի ձեւով հրատարակել օտար վեհապետներէ, կառավարութիւններէ և մասնաւորներէ ստացած շնորհաւորական հեռագիրները։ Թագաւորը ըսաւ թէ այն քանի մը օրերը, ուր ամբողջ ժողովուրդը փութացիր հաւատարմութիւնը յայտնել իրեն, երջանկագոյն օրերը պիտի ըլլան իր կեանքին։

Նախարարապետ Գ. Զայմիս Գլոսոյ դեսպան իշխան Մավրոքորդատոյի հետեւեալ հեռագիրը ղրկաւ Մարտ 8 թուականով.

«Վեհ. թագաւորը օրուն հաղորդեցի ձեր հեռագիրը գոհաբանական աղօթքներու մասին, շատ զգածուեցաւ այն համակրանքի ցոյցերէն, որ տեղի ունեցան այդ առթիւ և կը խնդրէ ձեզմէ որ իր ջերմ շնորհակալութիւնները յայտնէք Բ. Դրան, դիւանագիտական անձնաւորութեանց և հեղինէ գաղթականութեան։

«ԶՍԵՄԻՍ»

—Աթէնքէն կը գրեն Մարտ 7 թուականով. «Պատերազմական տուգանքի փոխառութեան օրինագիծը Խորհրդարանին պիտի ներկայացուի, երբ գոնթրոլի եւ հին պարտքերու օրինագիծերը պաշտօնապէս հրատարակուին։ Երաշխաւորող երեք պետութեանց պայմանն է սա։

Այս օրինագիծը քուէարկուելէ յետոյ կառավարութիւնը վերջնապէս բանակցութեան պիտի մտնայ դրամատէրերու խումբին հետ։ Այս բանակցութիւնները 15 օրի չափ պիտի տեւեն. կարելի է յուսալ որ փոխառութիւնը կնքուի այս ամսուն երկրորդ կէսին մէջ։

Փոխառութեան գումարին վճարման օրը գոնթրոլի յանձնաժողովը պիտի որոշէ. ասոր համար կառավարութիւնը պիտի խնդրէ որ գոնթրոլի ժողովին անդամները չուտ դառնան Աթէնք։

— Անցած կիրակի Ֆալէրի մէջ առաջին քարը դրուեցաւ ի պատիւ Եորկիոս Թագաւորին կանգնուած եկեղեցիին։ Ներկայ էին Թագաւորը, արքայական ընտանիքը և խուռն ամբոխ մը։ Սովորական ջերմեռանդի արարողութիւններէն յետոյ արեւելեան անկիւնը դրուեցաւ առաջին քարը որուն վրայ Թագաւորը և

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԲԱՐԻԶ 13 Մարտ.—Արտաքին գործոց նախարար Պ. Հանոթոյի տուած դեսպանական հացկերոյթին ներկայ էին օսմ. դեսպան Միւխիր պէյ. ինչպէս նաեւ նոյն դեսպանատան փերին պաշտօնեաները։ Ներկայ էր նաեւ Պուլկարիոյ զբաղանգիտական գործակալը։ Ճաշէն վերջ փայլուն ընդունելութիւն մը կատարուեցաւ։

—Զրոյց կը շրջի թէ ռուս զինուորները Մանչուրիա մտած են։ Բէքինի ֆրանսական դեսպան Պ. Բիլոն որ արձակուրդով հոս կը գտնուէր, իր պաշտօնատեղին մեկնեցաւ, Պ. Հանոթոյի հետ երկարօրէն տեսակցելէ վերջ։

ՆԻՍ.—Անգլիոյ Բագուհին այսօր նիս հասաւ ողջ առողջ։ Կայսրանին մէջ գինքը ընդունեցին կուսակալը, քաղաքապետը, զինուորական հրամանատարը և բոլոր քաղաքային ու զինուորական իշխանութիւնք։ Ահագին բազմութիւն մը կեցած էր կայսրանին շրջակայները։

ԲԵԾԱ.—Խիստ վիճաբանութենէ մը վերջ խորհրդարանը քուէարկեց այն օրէնքը, որ կ'որոշէ ապրիլ 11ին տօնելու 1848ի սահմանադրութեան տարեդարձը։

ՊԷՐԼԻՆ.— Թղթատարութեան նոր մուսէ.ը հաստատութեան առջեւ բացուեցաւ։ Անոր մէջ գտնուած հաւաքածոները ցոյց կուտան թղթատարութեան զարգացումը հին ատենէն ի վեր, կայսրութեան և բոլոր երկիրներուն վարչութեան ներկայ վիճակը։

ՄԻԼԱՆ.—Հակառակ անձրեւին ահագին բազմութիւն մը կար ընդունելու համար Գաւարիթիի մարմինը։ Այնչափ կողմ սուգի դրօշներ։

ՄԵՐ ԹԵՐԹՕՆԸ

Այսօրուընէ սկսեալ մեր թերթօնը չորրորդ երեսը փոխադրած ենք։

ԱՂՊԱՔԻՆ

Երէկ առաւօտ, Մայր-եկեղեցւոյ մէջ, Ս. Պատրիարքը՝ գաւազանի մասնաւոր իշխանութիւն տուաւ Դպրեվանքի միաբաններէն Տ. Փառէն արեղային։ Ցուցութեան արարողութիւնը սկսաւ «Նորաստեղծեալ» երգէն վերջ, մեծ խորանի առջեւ և դասի առաջնին մէջ, խարտեշկութեամբ Տ. Սղբատ Ծ. վարդապետի և գաւազանարերութեամբ Տ. Դնել վարդապետի։

Ըստ Մայր Մաշտոցի՝ գաւազանի չորս աստիճանները տրուեցան եկեղեցւոյ չորս կողմերը հանդիսաւոր թափորով, և ընդմիջումով որոշեալ շարականի, գրքի և Աւետարանի մը։

Արեւելեան կողմը կատարուելով Հրաժարումը և Խոստովանութիւնը, հիւսիսային կողմը տրուեցաւ առաջին աստիճանը, արեւմտեան կողմը՝ երկրորդ աստիճանը, հարաւային կողմը՝ երրորդ աստիճանը, և դարձեալ արեւելեան կողմը՝ դասը գալով տրուեցաւ չորրորդ եւ վերջին աստիճանը։ Եւ Մաշտոցին մէջ գրուած գեղեցիկ և իմաստալից աղօթքով մը վերջացաւ արարողութիւնը։

Յետոյ Տ. Եմրատ Ծ. Վ. ճաշուի գիրքը կարդաց, և գաւազանընկալ վարդապետը Սեղան ելլելով մասնակցեցաւ Ս. Պատարագի արարողութեան, կարգալով ճաշու Աւետարանը և վերարերումը կատարելով։

Ս. Պատարագի աւարտումէն վերջ Ս. Պատրիարքը թափորով Պատրիարքարան եկաւ, ուր հայրաբար շնորհաւորելով իր նորընծայ գաւազանընկալ Վ.ը, ընծայեց անոր ծաղկեայ սև փիլոն մը։

Երեկոյեան ժամերգութեան ատեն, Մայր-եկեղեցւոյ մէջ երկսեռ հոծ բազմութիւն մը եկած խռնուած էր շրջակայ թաղերէն, լսելու համար Ս. Պատրիարքը Հոր քարոզը։

—Երէկ Լիմիածնէն լուսաբարապետ Մակար եպիսկ. Բարխուդարեանցի կողմէ Պատրիարքարան քաշուած հեռագիր մը կիմացնէ թէ շաբաթ օր Դէորգ Ծ. Վ. Երէցեան եպիսկ. ձեռնադրուեր է Ն. Օծութիւն Ս. Հայրապետէն։

—Շաբաթ առաւօտեան նորընտիր կուսակալ Թահիր բաշային շնորհաւորական այցելութիւն տուաւ Ս. Պատրիարքը, ընկերակցութեամբ Ա. գործակատար Տէր-Ներսէսեան Տիգրան էֆէնտի։

—Ս. Պատրիարքը այսօր այցելութիւն պիտի տայ Արդարութեան գործոց նախարարին և Ատանայի նորընտիր կուսակալին։

—Ս. Պատրիարքի տնօրինութեամբ, Տ. Զաւէն Ծ. Վ.ի յաջորդած է Տ. Դնել Վ. Դալէմքարեան, և Տ. Սմբատ Ծ. Վ.ի յաջորդած է Տ. Փառէն Վ. Կայսերցի, որոնք փոխն ի փոխ պիտի վարին Ս. Պատրիարքին անձնական քարտուղարութեան և հիւրամեծարութեան պաշտօնները։

—Ս. Պատրիարքը 30 ոսկի ղրկեց Մարաշ, տեղւոյն օրphանոցին ի նպաստ։

—Հիւսնի - Մանուրի եկեղեցւոյն համար գիրքեր և Ս. Միւռոն յանձնուեցան Խարբերդի Վարժապետեան Նորընծայ Տ. Ներսէս քահանային, որ մօտերս պիտի ուղեւորի իր պաշտօնատեղին։

—Ցառաջիկայ յորեքշաբթի օր Հիւանդանոցի Վարչական Յանձնաժողովը և Կանանց Խնամակալութիւնը հրաւիրուած են խառն նիստ կազմել Բերա, Ս. Պատրիարք Հօր բնակարանը։

—Բերայի Ազգատանամը Քաղաքական ժողովին դիմած է նուագահանդէսի մը համար, սակայն Քաղաքական ժողովը գաւառական վարժարանները ի նպաստ տրուելիք նուագահանդէսի հասոյթին վրայ չպատճառելու համար խորհուրդ տուեր է առ այժմ յետաձգել Ազգատանամին ի նպաստ տրուելիք նուագահանդէսը։

—Կէօքեան Կիրակոս Վ.ը շաբաթ օր Սամսոնի ուղեգծով Մարզուանի Ս. Աստուածածնի վանքը գնաց ապաշխարելու։

—Խապգիւղի վերակազմեալ Ազգատանամին օրհնութեան կոնդակ ղրկուեցաւ շաբաթ օր Ս. Պատրիարքին կողմէ։

—Ս. Պատրիարքը՝ երէկ Գուզկունճուքի Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյն քաղաքէ կարգեց Տ. Փառէն Վ.ը։

—Հիւանդանոցի վարչական Յանձնաժողովին կողմէ ներկայացուած ծրագիրը, որ ուրբաթ օր ընդունուեցաւ Քաղաք. ժողովին, դիմութեան անկողիններու հաստատութեան մասին կարգ մը պայմաններ կը դնէ որոնք... չահեկան են։ Տարեկան 24 ոսկի կամ միանգամ ընդ միշտ 500 ոսկի տուողը իրաւունք պիտի ունենայ իր անուան անկողին մը պահել Հիւանդանոցին մէջ. անկողնին վրայ պիտի կախուի նուիրատուին լուսանկարը։ Երբ 2 հոգի միանալով վճարեն 12ական ոսկի, իրաւունք պիտի ունենան իրենց երկուքին անուան մէկ անկողին պահել, որուն վրայ պիտի կախուի երկուքին ալ լուսանկարները քով քովի։ Միայն տարեկան 6 ոսկի վճարողը անկողին պահելու իրաւունք չպիտի ունենայ, բայց տարին մէկ անգամ Հիւանդանոցի պատասխանատուներուն ճաշ պիտի տրուի իր անունով։ Բոլոր այս բարերարներու ննջեցեալներուն հոգիին համար ամէն տարի Ս. Պատրիարքը պատարագ պիտի ընէ։

—Յայտ կը լսենք թէ ծանօթ Երամիշա-Հեղինակ Տիգրան էֆ. Զուխաճեան ծանր հիւանդ է Իզմիրի մէջ։

ՄԵՐ ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Մեր այն բաժանորդները որոնք հին շրջանէն պարտք ունին «Մասիս»ի պէտք է փութան վճարել իրենց հին պարտքը, ինչպէս նաեւ Փետրուար 1է սկսող նոր տարեշրջանի բաժնեգինը, եթէ կ'ուզեն որ թերթերու առաքումը շարունակուի։

Իսկ անոնք որ հինէն պարտք չունին, պէտք է փութան ղրկել մեզ նոր տարեշրջանի բաժնեգինը։

Հինգերորդ էջ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

Պետական Խորհրդին անդամ նշանակուեցաւ Մէհմէտէի նախորդ կառավարիչ Թահիր պէյ։

Սթոքհոլմի օսմ. դեսպան նշանակուեցաւ կայս. թիկնապահ, զօրաբաժնի հրամանատար Շեքիպ բաշա։

Տիվանիէի կառավարիչ անուանուեցաւ Կեսարիոյ կառավարիչ Սաֆվէթ բաշա, որուն յաջորդեց Մէրսինի նախորդ կառավարիչ Նաղըմ բաշա։

Էնկիւրիի Բիզ գաւառակին գայմագամ կարգուեցաւ Միտիայի գայմագամ Ձէմալ պէյ, որուն յաջորդեց Բիզի գայմագամ Նուրի պէյ։

ՇՆՈՐՀՈՒՆՑԱՒ

Ոսմիկանութեան քննիչ Լբֆուլոն էֆ.ի Միւթէմայիզի ատիճանը

Արտաքին գործոց նախարարութեան միջազգային իրաւաբանական գործերու քննիչ Իլիաս էֆ.ի Միւթէմայիզի և նոյն նախարարութեան խմբագրութեանց դիւանին քարտուղար Ներսէս էֆ.ի Սալիսէի ատիճան։

Ատանայի կուսակալութեան Մէրթուպճի Զէյնիւլապէտին Բէշիա էֆ.ի Իւլայի Ա. ատիճան։

ՊԱՏՈՒԱՆՆԱՆ

Սվազի և Թոքատի կաթոլիկ հայոց առաջնորդ Հաճեան Սահակ արքեպիսկոպոսին Բ. և հայ-կաթոլիկ հասարակութեան երեւելիներէն և Աղեքսանդրիոյ ծխատոհ գործարանատէրներէն Մաժոսեան Յովհաննէս էֆ.ի Դ. կարգի Օսմանիյէ։

Լտիրնէի նախնական դատարանին հուգուգի ճիւղին նախագահ Ապահիրրահման Նէսիպ էֆ.ի Դ. կարգի Մէճիտիյէ։

Սելանիկ-Կ. Պոլիս երկաթուղիի ընկերութեան արեւելեան լեզուներու քարտուղար Պօղոս Էֆ.ի Դ. կարգի Օսմանիյէ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՉԵԿՈՒՑՈՒՄ

Սերպ կառավարութիւնը Թոփչիի Դ. պատուանշանը նուիրեց ոչ-իսլամ վարժարաններու ընդհ. քննիչի օգնական և Ա. քարտուղար Շիւբրի պէյի։ Պուլկարիոյ կառավարութիւնը Վիտինի առեւտրական ներկայացուցիչ Հասան Թահսին պէյի Ս. Ալեքսանդրի Ե. պատուանշանը նուիրեց։ Կայս. Իրատէ մը կ'արտօնէ այդ պատուանշանները գործածութիւնը։

—Կրետէի իսլամ կաբինէներուն ի նպաստ բացուած հանգանակութեան հասոյթը 908,019¼ ղրուշի հասած է։

—Պալքէսէրի երկաբաշարժի արկածեալներուն համար բացուած հանգանակութիւնը 129,646¼ ղրշի հասաւ։

Բ. ԴՈՒՌԸ.—Յունաց Տ. Կոստանդին Պատրիարքը երէկ Բ. Դուռը գնաց և տեսակցութիւն մը ունեցաւ Բարձր. Մեծ. Եպարքոսին հետ։

ԿՐԵՏԷ.—Հանեայէն կը հեռագրեն թէ անցեալ ԲԵ. իտալացիներու տօնին առթիւ օտար զինուորները զօրահանգէս մը կատարեցին։ Ճէվատ բաշա գերմանացի և աւստրիացի հիւպատոսներուն հետ տեսակցութիւն մը ունեցաւ։

ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԳԻՒՈՒՄԸ.— Իգդոսմի կը հեռագրեն Դեհրանէ թէ սահմանագլխին վրայ անդորրութիւնը կատարեալ է։ Պարսիկ կառավարութիւնը կարեւոր միջոցներ ձեռք առած է սահմանագլխին վրայ ապաստակութեանց տեղի չտալու համար։

ԹԵՍԱԼԻԱ.— Աթէնքէն Իգոսմի քաշուած հեռագրի մը նայելով օսմ դեսպանը պաշտօնապէս ազդարարած է հելլէն կառավարութեան որ Թեսալիոյ մէջ խաղաղութիւնը խանգարող դէպքերու տեղի չտրուի։ Պ. Զայմիս պատասխանած է թէ խաղաղութիւն վրդովող մարդիկը ձերբակալուելով պիտի պատժուին։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՏԱՐԵԳԼՈՒԽ.—Երէկ, մարտ 1 ելմտական տարիին առաջին օրը ըլլալով, վաղնմի սովորութեան համաձայն, մաքսատուններու մէջ մատաղներ կտրուեցան։

Առտուան ժամը 4ի միջոցին մաքսատանց վերատեսուչ Նազիք բաշա պաշտօնատուն երթալով դիմաւորուեցաւ մաքսատան պաշտօնեաներուն կողմէ և մեծ դրան եւ բուն իսկ պաշտօնատան դրան վրայ ոչխարներ մորթուեցան։ Հաֆիզ Հիւսնի էֆ. իմամը աղօթք մը կարդաց և բարեմաղթութիւններ ըրաւ Վեհ. Սուլթանին արեւելութեան համար։

Մատաղներ կտրուեցան նոյնպէս տեղական և օտար ապրանքներու մաքսատանց դռներուն վրայ։ Նոպիթ բաշայի ներկայութեանը։

Մաքսատան տեսուչներէն Պիւրհանէտտին էֆ. հացկերոյթ մը տուաւ, որուն ներկայ էին մաքսատանց վերատեսուչ Նազիք բաշա, վերաքննչութեան օգնական Մէհմէտ Ալի պէյ. Ղալաթիոյ օտար մաքսատանց տեսուչ Ձէմալ պէյ, մաքսային ժողովին նախագահ Ռիզա պէյ, քննիչ մարմինին նախագահ Ազիզ պէյ, հաշուակալ Ձէմալ պէյ և ուրիշներ։

Պոլսոյ միւս և կուսակալութեանց բոլոր մաքսատուններն ալ մատաղներ կտրեցին և բարեմաղթութիւններ ըրին Վեհ Սուլթանին համար։

—Ներկայ Մարտէն սկսեալ Սկիւտարէն մինչեւ Ֆէնէր քնական պտոյտներ ընելու համար երկու հատ եռաշարժ թիերով նաւակներ նշանակուեցան, երկու քննիչ պաշտօնեաներով։ Սէլիմիյէի Գալագ իսկէլէսին համար ալ մաքսային պաշտօնեայ մը նշանակուեցաւ։

—Երէկ առաւ Զկնարանի պաշտօնատան մէջ ալ սովորական արարողութիւններով և աղօթքներով մատաղ կտրուեցաւ։ Ներկայ էին Հանը. Պարտքի տնօրէն Ալի, և նաղդը Ալի պէյերը, ընդհ. քննիչ Միւթիատ էֆ.. Զկնարանին պաշտօնեաները և բարեմաղթիչ ձկնորսներ։

Զկնարանին վերջացող տարուան հասոյթը, տասը տարի առաջուանին հետ բաղդատուելով, հարիւրին հարիւր աւելի եղած է։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԳԻՐ. — Առնատանի հետ կնքելի առեւտրական և շոգենաւային պայմանագրութեանց մասին տեղեկութիւններ խնդրուած են Պոլսոյ, Սանեայի, Արլիպեղաքսի, Իզմիրի, Խիւտավէտիկեարի, Լտիրնէի, Սկիւտարիի, Գիւմիւշխանայի, Ատանայի, Տրապիզոնի, Սամսոնի և Պէրութի առեւտրական և երկրագործական սենեակներէն։

ՆԱՒԱՀԱՆԳԻՍՏ ՄԸ.— Անատոլուի երկաթուղիներուն Հայտար-բաշա բերած արմտիքները և ապրանքները փչող հարաւային հովին պատճառով կարելի չըլլալով մաքսանաւերով փոխադրել, արտօնութիւն տրուեցաւ ընկերութեան որ նաւահանգիստ մը չինէ Հայտար-բաշա։ Ապրանքները հովին համար վագոնները մնալով, թէ Պետական գանձը, թէ վաճառականները կրեւոր վնասներ կը կրեն։

ԲԱՄԲԱԿԻ ՄՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ՍԷԼԻՄԻԻ ՄԷՋ.—Ասկէ 7—8 տարի առաջ Ամերիկայէն բամբակի հունտ բերուելով ցանուած էր Սէլանիկի կուսակալութեան մէջ։ այդ բամբակին սերմերը տարուէ տարի աւրուած ըլլալով, երկրագործական նախարարութիւնը որոշեց Ամերիկայի ամէնէն աղէկ տեսակէն 30,000 օխա բամբակի հունտ բերել տալ և Սելանիկի երկրագործներուն բաժնել, հունտերուն գինը յառաջիկայ հունձքին գանձելու պայմանով։

ՀՆՈՒԹԻՒՆ.— Խաքէնտրուեի Բընարպէշիի ճանչիճը լեցուած մրջոցին, հին մատանի մը և մէկ բանի կաւեղէն անօթներ գտնուեցան. Կիպական նախարարութենէն տրուած հրամանի մը համաձայն, Հալեպի կուսակալութիւնը Պոլսոյ կայս. թանգարանը պիտի ղրկէ այդ հնութիւնները։

ՏԻՐԵԳԱՐՁ.— Այսօր Իտալիոյ Ումպէրթօ թագաւորին ծննդեան տարեդարձին առթիւ իտալական դեսպան Պ. Բանսա ժամը 10½ին պիտի ընդունի գաղթականութեան շնորհաւորութիւնները։

ՆՈՐ ՊԱՀԱԿԱՆՈՑ.—Երէկ տեղի ունեցաւ Պէյքօզի մէջ չինուած ոստիկան զինուորներու պահականոցին բացումը։

ԱԳՆԵԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ.—Քանի մը օրէ ի վեր Գալաթիոյ թօբրաղի այգեգործներուն ամերիկեան որթատունկեր կը բաժնուին։

—Պոլսոյ և շրջակայ այգիներուն մէջ անցեալ տարի ծագած Մէլիոէյս հիւանդութիւնը դարմանելու համար Հանր. Պարտքի վարչութիւնը Եւրոպայէն մէկ քանի գործիքներ բերել տուած է, որոնց փորձը պիտի կատարուի վաղը մասնագէտ պաշտօնեաներու միջոցաւ. այդ մեքենաներէն որը որ ամէնէն օգտակարը համարուի, պէտք եղած թուով պիտի յանձնարարուի անկէ։

ՁԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐ.—Երէկ Պոլիս եկան Մանասթիրի Իսատիէ վարժարանէն եղած 46 ուսանողներ, որ Հարպիէի վարժարանը պիտի մտնեն։

ՄԱՀ.—Թէրսանէի մատակարարներէն Էքիլիսաի էֆ. մեռաւ Մեծ-Կղզիին մէջ։

ՄԱՔՍԱՑԻՆ ՏՈՒԺԱՆՔ.— Գրած էինք թէ մաքսային պաշտօնեաները ձերբակալած էին 163 տակառ ձէթ, զոր վաճառական Մուշքի փախցնել կ'ուզէր մաքսատունէն. մաքսատանց վերատեսուչութիւնը օրուեց կրկին մաքսատուրքի ենթարկել այդ ձէթերը։

ԵՐԿՍԹՈՒՂԻ.— Անթալիայէն մինչեւ Էյրիտէրէ երկաթուղի մը չինելու համար դրամատէրներու ընկերութիւն մը կազմուած է։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՓԱՐՈՍՆԵՐԸ.—Պոլսոյ քարափներու ընկերութեան ընդհ. քննիչ Պ. Վէրլաք փարոսներու վարչական խորհրդին նախագահ նշանակուեցաւ։

ՆԱԻԱՀԱՆԳԻՍՏ.— Թահսէնի օղլը Անանմասարի Մէյսրին առջեւ նաւահանգիստ մը չինելու արտօնութիւն խնդրած է. հանրօգուտ չինութեանց նախարարութիւնը կը քննէ առաջարկը։

ԹՂԹԱՐՐՈՇՄ.—Պետական խորհուրդը մերժեց, երկաթուղիի, շոգենաւի, թատրոնի, նուագահանդէսներու տոմսակներուն վրայ դրոշմաթուղթի տուրք դնելու։

ՆՈՐ ՆԱԻԱՄԱՏՈՑՑ.—Մովային նախարարութիւնը հրամայեց որ Սիւլէյմանիյէի առջեւ նաւամատոյց մը չինուի և Ոսկեղջիւրի շոգենաւները հոն ալ բանին։

ՊՈԼՍՈՅ ԲԱՐԱՓԵՐԸ.— Կառավարութիւնը իմացուց քարափներու ընկերութեան որ պայմանագրութեան համաձայն, քարափ հանուող ապրանքներէն ստացած հասոյթներուն 100.ն տասը ի բեռն ղրկէ։

ՏՈՒՐ. ՆԻԲՈՒԼԻ ԳԻՒՏՐ. — Մանօթ է որ կայս. միքրոպաղնեական աշխատանոցին տնօրէն Տոքթ. Նիքոլ պաճարտի պասիր գտած էր։ Հիմա յայտնի տուքթորը պիտի ձեռնարկէ այդ ախտը բուժելու միջոցները գտնելու։ Ոչպէս գի Տոքթ. Նիքոլի աշխատութիւնները դիւրանան, Վեհ. Սուլթանը հրամայեց միքրոպաղնեական աշխատանոցին քով նոր ախոռներ և չէնք ը հաստատել։ Անասնաբոյժ Ատիլ էֆ. պիտի մանակցի Տոքթ. Նիքոլի աշխատութեանց։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.—Պուլկարական հեռագրական գործակալութիւնը կը հերքէ Թոնի և ուրիշ լրագիրներու կողմէ տրուած լուրը թէ զինուորական պատրաստութիւններ կը տեսնուին Պուլկարիոյ մէջ։

ՌՈՒՄԱՆԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԸ.—Օտէսայէն կը գրեն թէ ռուման յանձնախումբ մը Թիֆլիզէն 3000 ձի գնելով ռումանական բանակին համար. Օտէսա հասած է։

ԶԲՕՍԱՇՐՋԻԿՆԵՐԸ. — Գերմանացի և ամերիկացի զրօսաշրջիկներէն 11 հոգի նախընթաց օր Սիւլէյմանիյէի մզկիթը այցելեցին. ուրիշ 12 հոգի ալ այցելեցին Մեծ-Շուկան։

ՀՐԵՒ.— Շաբաթ առաւ Մեծ-Շուկային երկանճիլար փողոցը, էլմաս խանի վերնայարկէն հրդեհ ծագեցաւ, բայց չատով առաջը առնուեցաւ։

Նոյն օրը Սամախիա, Գարանլըք Նալբար փողոցը, Պեսրոս անուն մարդու մը տունէն հրդեհ ծագեցաւ, բայց անմիջական օգնութեանց շնորհիւ խափանուեցաւ։ Պեսրոսի կինը, Թիլոր քանի մը տեղերէն այրեցաւ։

HYPOPHOSPHITE DE CHAUX

Կուրծքի բազմաթիւ հիւանդութիւններ հարբուխ, հազ ևն նուիրագործած են մեծ և հին համբաւը զոր կը վայելէ Կրէմոֆոֆիթ՝ զոր լոի օշարակը։ բժիշկները զայն կը նախընտրեն միշտ իր զօրաւոր ներգործութեամբ հազը կանցնի, քրտինքը կը պակսի և առողջութիւնն ու գիրութիւնը իրենց տեղը կը գտնան։

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ

Հետեւեալ տեղեկութիւնները մեզ հաղորդուած են այս առաւօտ 1 Մարտ։

Կ. ՊՈԼԻՍ.— Ծանրաչափ 763.— Զեր-մաչափ 1 ասիճան. — Օդը մասամբ ամպամած.

— Կես or, ժամը 5,49։

Կ. ՊՈԼՍԻՆ ԴԻՒՐՍ.— Զերմաչափը ցոյց կուտայ. Արեւանկեղ 16 աստ., Մոսկուա 13, Օսէաս 10 աստ., Բեկրասպուրկ 8 աստ., Սոֆիա 6 աստ., Սուլինա 3 աստ., զրոյեն վար։— Բարիզ, Վիեննա 0 աստ., — Տրապիզոն, Իզմիր 1 աստ., Սեբաստիա 6 աստ., Սուլինա, Հալեպ 7 աստ., Վարշաւա 8 ասիճան, գեղեցիկ վեր։

Սեւ Ծովուն վիճակը Բիլիպի մէջ։ — Հանդարտ։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

ԱՐՄՏԻԲ.— Յուրեն.— Վերջացող շաբթուան մէջ հասաւ 47,000 քիլէ կակուղ ցորեն Անատոլուի զանազան տեղերէն և 1,000 քիլէ Բուռլիլէն։ Մտխուած են, 47,000 քիլէ Անատոլուէն և 1,000 քիլէ Բուռլիլէնէն. գիներն են, լիրայէն վար, 5½ Սամսունի, 6-6½ Սինոպի, 4¾-5 Էնկիւրիի և Գոնեայի ճերմակ և 5½ դրշ. խառն տեսակները։ Կարծը ցորենէն հասաւ 4000 քիլէ և ծախուեցաւ օխան 43-43½ փարայի։ Հանար.— Օխան 18-18½ փր։ Խնդրանք կայ, վաճառում չի կայ։ Սգիպտացորեն.— Հրապարակը հաստատուն է։ 3000 պարկ ծախուեցաւ օխան 19½-22½ փր.ի։ Իզմիրի մէջ ալ 25-42 փր.ի։ Դարի. —700 թօնս ծախուեցաւ Անատոլուի տեսակէն, օխան 32½-33 փարայի, Բուռլիլէնէն օխան կ'արժէ 23 փարա։ Վարսակ.— Խնդրանք կայ. վաճառում չեղաւ. ապրանքի պակասութենէն։ Թաղնակեր.— Վաճառում չի կայ, ապրանքի պակասութենէն։ Սուսամ.— Տեղական սպառումին համար 200 պարկ ծախուեցաւ օխան 80-81 փարայի։ Արտածում չի կայ։ Իզմիրի մէջ գործ չի կայ. Թրջածներուն օխան 76 79 փր., սովորական տեսակը 81 82 փարա, ընտիրները 83 փր. կ'արժեն։ Լուբիա.— 1000 պարկ ծախուեցաւ, Սեւ Ծովու տեսակէն. հրապարակը հանդարտ է և գիները իջնած. անձրեւները ազատած են տեսակին։

ԱԼԻՒՐ.—Վերջացող շաբթուն հասած են 9,300 պարկ՝ 4,000ը Սամսունէն, պարկը 81-93 դրշ.ի և 1100ը Վառնայէն, պարկը 87 դրշ.ի և 4200 պարկ Օտեսայէն, պարկը 95-120 դրշ.ի։

ԳԱԼԱԹԱԲԵՐԻ.—Շաբաթ.— Թրիէնդէյէն 4000 պարկ հասաւ և ծախուեցաւ, կենդիները 85-90 դրշ.ի։ Խանուէ.—1500 պարկ հասաւ. 1500 պարկ ծախուեցաւ, 100 օխան 4,60-5,60 օսմ. ոսկիէն։ Գիները լինկած են։ Բրիսնա.—Հասած են 600 պարկ Եգիպտական, 200 պարկ Ռանկուն, 200 Ճարտնական և 200 Բիզոն։ Եգիպտականին պարկը կ'արժէ 76—80 դրշ. Ռանկունները 101, Ճարտնականները 175 դրշ. և Բիզոնները 45-46 փր։ Պղպեղ.—100 պարկ եկաւ և ծախուեցաւ, օխան 6½-7 դրշ.էն։ Մոմ.—500 սնտուկ Արդլոն տեսակէն հասաւ և ծախուեցաւ սնտուկը 45 դրշ.էն։ Օսմանլիյ տեսակին վրայ ընթացիկ գործեր եղան, սնտուկը 45 դրշ.էն։ Պոսֆոր տեսակին քիլօն 3¾ դրշ. կ'արժէ։ Քարիւղ.—Թրանսիթի ընթացիկ գործառնութիւններ, սնտուկը 17½ դրշ էն, ռուսականին տեսակը 21½-22 դրշ. կ'արժէ ոսկեղրամի մէջ հրապարակին վրայ։

ԱԼԷՔՍԱՆ.—Հասած են 68տակառ Ուլատոմիքա տեսակէն, 39-40 օխան մէկ օսմ. ոսկիի 43 տակառ Թէրլսցիրք, 41-42 օխան մէկ օսմ ոսկիի, 54 տակառ Զապարիչ, 42-43 օխան մէկ Օսմ. ոսկիի, 17 տակառ Թէրլսքիսէ 42-43 օխան մէկ Օսմ. ոսկիի։

ՀԱՆԳԱՆՈՒԽ.— Գիները 20-30 չիլին բարձրացան. անուանական գործեր եղան ապրանքի պակասութենէն։ Քարտիֆին թոնօն կ'արժէ 21 չիլին Նիւքասթլինը 19 չիլին։

ՄԱՆԻՖՅԹՈՒՐԱ.—Հրապարակին վրայ յամախորդ չի կայ, բայց քանի մը գործեր եղան Անատոլուի հաշուոյն, տեղւոյն յանձնակատարներու կողմանէ։

ԱՐՏԱՇՈՒԵԼԻՔ ՆԻԻԹԵՐ. — Թիֆթիք. — 100 հակ այլ և այլ տեղերէ, ծախուեցաւ, օխան 19-20 դրշ.ի։ Բուրդ.— Գործ չեղաւ, ապրանքի պակասութենէն։ Բամբակ.— Ապրանք չի հասած. վաճառում չի կայ։ Մեհամա.—Գործ չեղաւ, ապրանքի պակասութենէն։ Կապարս.—Սովորական գործառնութիւններ։ Ագիռն.—Ծախուեցաւ 15 սնտուկ օխան 122-140 դրշ.ի։ Դազի խիժ.—Սովորական գործառնութիւններ։ Դեղձի մեղրամոմ.— Վաճառում չի կայ։ Ձեհիրի.— Վաճառում չի կայ։ Գրքնսոր.— Վաճառում չի կայ. հրապարակը հաստատուն է. Մուսուլի սեւին օխան 5 դրշ. կ'արժէ և ճերմակինը 6½ դրշ։ Մորթ.— Վաճառում չի կայ. օխան 6-14 դրշ. կ'արժէ։ Ընկոյզ.—Վաճառում չի կայ. օխան 45-55 փր կ'արժէ։ Կաղին.— Վաճառում չի կայ. Տրապիզոնի տեսակին կենդիները 65-68 դրշ. կ'արժէ և կիրասոնինը 70-72 դրշ.։ Պտուղ.—Հրապարակին վրայ գործ չեղաւ։

Ա. ԶԴ

Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ բազիլն Բերա, Գամլը խանուն թաղ, Իրնամուրա փողոցը 75 կանգուն, թիւ 3, ինչպէս նաեւ 193 կանգուն, թիւ 26, հողերը մակերես մնացած ընելու ամուրզի դրուած է։ Գնել փափաղողք, թուական մինչեւ մէկ ամիս, պէտք է ներկայանան յիշեալ եկեղեցւոյ խնամակալութեան։

16 Փետրվար 1898 (կնէ)

Ղալաթիա 24 5—8

ԴԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	23	20½
Ամէնէն բարձր գին	»	23	23
Ամէնէն վար գին	»	23	20½
Բուռլիլիի երկաթ. զոց.	Ֆր.	107	25
Ամէնէն բարձր գին	»	107	75
Ամէնէն վար գին	»	107	25

ԲԱՑՈՒՄ 2 Մարտ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ք. Կ.	23	15
Բուռլիլիի երկաթուղի	Ֆր.	106	75
Օսմանիյէ		109	—
Ռէժի		281	—
Օսմ. Պանքա		13	—
Քէյլի ժէնէրալ ՕՕՍ.		8	02
Երկրագործական Պանքա		7	30
Մսս. ՕՔ. Շամէ է Վարէօռ	Ա. Ո.	3	15
Օսմ. Ապահ. է.յ.		1	30
Թրամուէյ բաժնեթ.		503	—
» ժուխանա		265	—
» պարտաթ.	Ֆր.	503	—
Տէրբոսի ջուրի ընկ.	»	315	—
Բարաքի կ Պոլսոյ	»	106	—

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քոնսոլիտէ ունի օրուան	Օ. Ո.	2	30
» մէկ ամսուան	»	—	—
Բուռ. Երկաթ. ունի օրուան	»	—	—
» » մէկ ամսուան	»	—	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒՆ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանկնոց	Դրշ.	87	03
Անգլիական ոսկի	»	109	28
Բոլ կմիէրիալ	»	90	15
Քրիմիք	»	51	03
Մէշիտիէ ադաման	»	108	15
Մէճաղիք	»	91	—
Բուպլի Ղուշադրամ	Օ. Ո.	8	59

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Դրշ.	109	15
» » » չէք	»	110	25
Բարիզ » »	Ֆր.	23	—
» » » չէք	»	22	90
Գէրլին անտոկոս չէք	Մարք	18	43¾
Վիեննա չէք	Ֆիորլ.	10	87½

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 12 Մարտ

Օսմ. Քոնս. Սեռի Ա.	Ա. Ո.	65	50
» » » Բ.	»	42	87
» » » Գ.	»	25	—
Դ.) բաց.	»	21	87
) զոց.	»	21	87
Փախառութիւն Գասասպա	»	19	—
Օսմ. 3½ %	»	98	50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	11	75
Այտընի երկաթուղի	»	15	25
Եգիպտական Միացեալ	»	107	75
Արգէ Քոնսոլիտէ		111	63
Հելլենական 5 %	»	38	50
Մոնորոյ հելլենական 4 %	»	38	50
Ռանթ » 4 %	»	31	50
Գուլի. փոխառ. 6 % 1888	»	92	62
» նոր » 6 % 1892	»	94	—
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25	450
Դրամագլուխ	»	3	—

ՎԻԵՆՆԱ, 12

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՒՑԹ Անգլ. Ոսկի 1,000,000

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար առաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետէրերը Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ գրամատէրերն են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի դիմաւոր ապացոյցն է 20,000,000 Անգլիական ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասներուն համար։

ՖԻՆԻՔՍ

Հիմնեալ ի Լոնտոն՝ յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակն՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոցս, որ ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարդալ ելլու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասները։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ.Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ Ծովու եղեբաց, Ղալաթիա, Պանք Օթոմանի վարի քովը Վիթալիս խան, դեռնայարկ թիւ 1։

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տ՞Ռ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵՆ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Եանէ գաբէլբոգան վրայ յարէը, ճէյր Զբոյ-ֆէնոց դէմ)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաներն ալ անցաւն կը լեցնեն. ցաւազրկելը և բուժուած վերադառնալու պայմանաւ։

Նորահնար եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր, և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, գէմէ չեռաորոնիէն ըստ գրելոյ, ծամելոնիէն, և ալոր արգասաւորիէն երաշխաւորեալ։

Բերանի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին, ինչպէս նաեւ խմբ-ընցուցիչ դեղերու և ամենակատարելագործեալ ապրանքներու միջոցաւ, առանց ցաւի ատամահանումի։

Ց.Դ. Ամերկ. սով.հաճաձայն ձմեռները կիրակի օրերն ալ, (Գնէ-յէ-օր) ինչպէս նաեւ ամեն օր, (Գնէ-յէ-էյէր) հիւանդ կընդունին Բերայի գործատեղին։

Գատրգիւղցիք կրնան դիմել իւրեանց բնակարանն, Բէ- 1 Թէլ-օվէյի էոլոց։

ՈՍԿԵՐԻՉ ԳՈՒԻՍԹՕՖԼԸ

ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ 1889Ի

ԵՐԿՈՒ ՄԵԾ ՄՐՑԱՆԱԿ

ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ ՆՇԱՆԸ

Եւ Գուիսթոֆլը անունը ամրողջովին գրու. Ֆ. Միակ երաշխաւորութիւնն՝ Ոսկի են յանձնորդին համար։

ՍԵՂԱՆԻ ՍՊԱՍ ԱՐԾԱԹԱՁՈՒՆ ՃԵՐՄԱԿ ՄԵՏԱՂԷ

Առանց ուշադրութիւն ընելու գիներու մրցման, զոր կարելի չէ մեղի դէմ մղել առանց վար տեսակ ապրանքներու, մենք ամէն ատեն լաւ տեսակ ապրանքներ կը ստանանք և սա սկզբունքին հաւատարիմ կը մնանք, որ մեր յաջողութեան դաղտնիքն եղած է

Լաւագոյն ապրանք, կարելի եղածին լաւ ոգան

Ցաճախորդին մտքը չի չփոթելու համար, պահած ենք նոյնպէս գէսակի գրուիթ՝ այն սկզբունքը զոր անհրաժեշտ և բաւական կը համարինք, մեր արհեստին բառասնասեայ փորձառութեամբ։

Միակ երաշխաւորութիւնը յաճախորդին, մեր ապրանքներուն, ատ կցեալ գործարանի նշանը և Գուիսթոֆլը անունն է. ամբողջովին գրուած։

Կ. Պոլսոյ մեր միակ ներկայացուցիչներն են Մ.Մ.Պուռթալի եղբարք, Պոն Մարշէ, 354, Բերայի փոտակ ճամբան, որ յաճախորդներդկատարելապէս ապահով են. ՄԵՐ ԵՐԱՇԽԱՀՈՐՈՒԹԵԱՄԲ, թէ ոչ է վարնոց նիւթ չի ծախուիր իրենց, իբր ապրանք մեր վաճառատան։

ԳՈՒԻՍԹՕՖԼԸ և ԸՆԿ.

EMULSION SCOTT

ՍԿՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին նշանը

աշխարհի մէջ լաւագոյն դեղն է

ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ

ամէն տեսակ հիւանդութեանց համար։

Ամենէն ախորժահամ ձկան իւղն է «իրօֆօսֆիթ տը ղօ է տը սուտ» ի հետ խառնուած։ Ցզայք հաճոյքով կ'ուզեն ճաշակել զայն ի՛ բնաւ ուրիշ դեղ մը ասոր չափ ազդեցիկ չէ, բուժելու համար

ՀԻՒԾԱԽՏԸ, ԽՈՑԼԸ (սրբահա),
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԾԻԼՐՈՒՄԸ,
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԹԵՐՈՒԹԻՒՆԸ,
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ,
ԹՈՒԲԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀՈԱԸ,
ՀԱՐԲՈՒԹԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ,
և ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

կը ծախուին բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Գործարանէն՝ Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՒԻԵԼ

ՇՈՂԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՑԿԱՆԱՆ և ՄԱՐՈՒԹԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԻԼ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսելիոյէ և Պոռնա-ի ճէլ-կանոնաւորապէս բեռնող

ԺԱՄԱՆՈՒՄ

Մարտ 15 Մէնկէրէլի Մարսիլիէն։
» 21 Սէ-փոսի Անատոլուի եղերքէն։

ՄԵԿՆՈՒՄ

Մարտ 15 Մէնկէրէլի Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում և Նովորոսսիսք։
» 22 Սէ-փոսի Մարսիլիա ուղղակի։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,

Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ո-ղղակի և արագ ո-ղե-ւորո-ւթիւն

Նաւուղեվի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար
ԹԻՈԹԷՄ ԲԸՊՈՒԼ

575 Թօփհանէ, քարափին վրայ

ԹՐԻԱՆՏԱՖԻԼՕՐՈՒԼՕ ԵՂԲԱՐՑ

ԸՄԳԵԼԵԱՑ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

Մասնիպոպ-ով

Ղալաթիա, ՄՈՍՔՈՒՆԵՐ ճանապարհ, թիւ 69

Սոյն գործարանը, բացուած 1878ին, կը ծախէ ամեն տեսակ մաթիքա և տիւղ, զուտ խաղողէ չինուած։

Թրիանտաֆիլօրուլօ եղբարց օղին, օժտուած հաղուագիւտ յատկութեամբ ու ճաշակով, ախորժակը կը բանայ, լիներուն ուժ, և մտքին կորով կուտայ. Նրբաճաշակ խմողներուն կը յանձնարարուի Թրիանտաֆիլօրուլօ եղբարց օղին, որ կը ծախուի գոցուած և կնքուած չիներով։

Դիմել. Բերա Եանի, Հէլվէցիա, Պիզանս, Կամպրինօս գարեջրատունները, Բաքատօրուլօ, Բաքաեանօրուլօ, Դրիցալի, Դրինիգօս, Մարսիլիա և Տիմիթրաքօրուլօս նպարեղէնի վաճառատունները, Թրալպալի 65 և 170 թիւ ըմպելեաց մթերանոցները, Սիրքէճի Վասիլիատի և Զօզոս դարեջրատունները, Պալըք բազար Ֆիլօքս և Լէթասի խանութները, Լիմոն խկէլէսի Պէլիրինի մթերանոցը, Պէշիքթաշ Անէսթի, Պագարի և Բանճօրուլոսի խանութները։

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑՈՒՄ
ԵՒ ԵՐԿԱՑՆԱԿԵՑՈՒԹԻՒՆ

կը ստացուին՝ Վոլդաի Մահիկով՝ որ վերջերս կատարելագործուած հռչակաւոր և ճշմարիտ ելեկտրամագնիսական գործիք մն է, 50704թիւ վկայագրով վաւերացուած։ Անոնք որ Վոլդա-Մահիկը կը գործածեն, իրենց արեան շրջանն ու ջղային դրութիւնը կանոնաւորութեամբ կը գործեն։ Զգայարանքներու կարողութիւնը կը շեշտուի։ Մտքին ու հոգիներուժերը կը ստանան կորով մը՝ որ առողջ և բարգաւաճ կընէ մարմինը ու կերկարէ կեանքը՝ որ չատերս քով այնքա՛ն կարճ է։ Ցկարակազմ մարդիկներու համար մանաւանդ, Վոլդաի Մահիկը չափէն աւելի օգտակար է։ Կը զօրացնէ ջիղերը, և կը մաքրէ արիւնը։ Բովանդակ աշխարհի մէջ Վոլդաի Մահիկը յանձնարարուած է, իբր անմահ դեղ մը՝ հետեւեալ հիւանդութեանց դէմ. կաթուած, յոգնաց, ջղացաւ, ջղային տկարութիւն, անքնութիւն, ուղեղու և ձեռքերու ցրտաուութիւն ախոնդանոտութիւն (hypocondrie) ժգալուութիւն, արգանդախեղդ, դժուարաշնչութիւն, անդամալուծութիւն, ջղային հարուած, մորթային հիւանդութիւն, ատամոքսի ցաւեր, էնֆլուէնձա, հազ, ականջի խժդուք, գլխու ցաւ ևն. ևն։

Վոլդաի ճշմարիտ Մահիկը՝ վերջերս կատարելագործուած և 50704 թիւ վկայագրով վաւերացուած՝ ոչ միւսկ իմ վաճառատունս կը գտնուի. եղեքտրական բարդ մըն է ընդհանուրին մատչելի։

Երախտագիտութեան և յանձնարարութեան բազմաթիւ նամակներ։

Հասոը 20 դրահիկան

Կը գտնուի Կ. Շաբիրէի վաճառատունը, Ղալաթիա, Թիւնէլի կայարանին քով. Պիլոր փողոց, Սորկիատիս խան, թիւ 27։

22 25—30

ԲԱԶԷ

ՄԵԾ ՀԱՑ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՒ ԶԱՓՈՒ ՎՐԱՑ ՀԱՆԴԵՐՁԻՑ

Կ.Պոլիս, Մահմուտ Փաշա, Ապուտ էֆֆենտի Եէնի Զարշը, թիւ 5, 6

Վաճառատունս պատիւ ունի ծանուցանել ազնիւ Հասարակութեան թէ՝ ի վիճակի է հայթայթել անմրցելի գներով թէ պատրաստ և թէ չափս վրայ հանդերձեղէնք։ Տնօրէնութիւնն՝ սերտ յարաբերութեան մէջ լինելով Ֆրանսայի ամենէն լաւ գործարանաց հետ, կարողացած է ի ձեռին ունենալ ազնիւ շուխայներու ստուար քանակութիւն մը որ հրապարակի վրայ ծախուած պատրաստ հանդերձեղէններու ցաւալի վիճակն և սղութիւնն իսկոյն կը պարզէ լաւ դիտողին։ Գերմանա-Աւստրիական կեղծ պատրաստութիւններէ խորշած, միայն զուտ բուրդ Ֆրանսական, Անգլիական և Պելճիական լաւ ապրանքներ տեղական ընտիր գործաւորութեամբ պատրաստել և անլո-ք գներով ծախել, այս եղած է վաճառատան նշանաբանն։ Հրապարակէն չուխայ գնելով, պատրաստ զգեստ ծախելու ձգտող վաճառատուններն այցելելէ առաջ, կը խնդրուի անգամ մը դիմել մեր վաճառատուններն ալ։

Վերջին գին. Թիւը 2 դրչ.

20 58—100

LONDON & LANCASHIRE FIRE

ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1862Ի Ն

ԴԱՄԱՄԱԳԼԻԽ 2,127,500 ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ

ԳԼԽԱՒՈՐԱՊԵՍ ՈՒՍԼԷՐԷՆ ՃԻՇՃԷԼ

Հէլդէ խան, թիւ 2—3, Վոյէվոտ էոլոց, Ղալաթիա

Առաջնակարգ Ընկերութիւն մ'է սա, իր առատաձեռնութեամբ, ճշդապահութեամբ և պատուաւորութեամբ համբաւաւոր։

ՖՆԻԼ, ԹԷՈՏՈՐ ՍԹԷՖԱՆՈՒ

COMP RUSSE

ՆԱՎԻԳԱՑԻՈՆ ԱՌԱՋՆԱՒԱՑԻՈՒ

ԱՌԹԻՒՏՈՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Հարթուած երթեւեկութիւն

Ոչ. 3 15 Միտիլլի, Իզմիր, Գիրէն, Ղազիանդրիա, Ժամը 3ին յետ միջօրէի։

Ուրբ. 4 16 Մեկնումներ սուրիանդակ, առաւօտեան ժամ. 10ին։

Երք. 5 17 Տարտանէլ, Այնօրոզ, Մէլանիշ, Իզմիր ժամը 4ին յետ միջօրէի։

Շաբ. 7 19 Իւէպօլու. Սամսոն, Օլտու, Կիրասուն, Տրապիզոն եւ Պաթում առտուն ժամը 11ին։

562

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՂԵՆԱՒԻՌ

ԸՆԴՓԷԼ Հէլի, Կ. Պոլսոյ և Օրէսսայի

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Ալպանս	1069	Գոմմ	1497	Կոզզ	1011	Մարմ	724	Բոզարիս	1862
Ալէքթօ	3607	Գոնկս	2906	Կրոնոս	1695	Մարէնկս	2273	Սարֆս	1113
Անճէլս	1541	Գոբուս	895	Հիրս	775	Մարդէլլս	3709	Ցիրիս	1735
Արիսդոս	2377	Տիտս	48.1	Հիտալիս	1581	Միրատս	3557	Սիլվիս	1193
Պասանս	18.2	Տօմինս	937	Հինտու	3720	Միլս	1037	Սբէրս	1200
Պորտինս	1264	Տուրս	2308	Հոբարիս	3600	Մոնդէպէլլս	1735	Թասուս	1328
Պրավս	1076	Տրարս	1713	Հումպէր	596	Մուրիլս	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրինս	841	Տինամս	504	Իակս	2304	Նէրս	1083	Թոքիս	3827
Պրֆֆալս	4431	Էպրս	2461	Խտանս	5540	Սոֆիս	4100	Թալէտս	1470
Ֆէյրս	1671	Էլտորատս	1520	Ձիլնս	1080	Ինմարիս	4036	Թորքիտս	487
Գալիբսս	1337	Էրազս	1481	Ֆէլսս	1053	Օրլանտս	1535	Ուրպինս	2429
Գամէս	1244	Ֆիտս	954	Ֆօլիինս	2307	Բալէրմս	1537	Վասբս	1914
Գաղս	1094	Ֆինլանտ	1828	Ֆօվնս	1700	Բոլս	510	Վօլս	1289
Զիրակս	2729	Ֆլամինկս	849	Լէս	1053	Բրիալս	2229	Վօլինբրնս	2396
Սիսէրս	1834	Ֆրանչիսբս	4582	Լէբանոս	2272	Բիսմարս	1663	Եէտս	1850
Գլիս	2697	Կալիլէս	3060	Լիվրնս	1643	[illegible]	1613	Զէրս	1200
Գօլորատս	4235	Կրիանս	1243	Լօրէնցս	3191	Բօմէս	1789		

Լիպրս չոգենաւը, Նաւապետ Ուտ, ընդհանուր վաճառքով Հէլէն հոս հասած պարպած և Օտէսա ուղեւորած է։

Լօրէնցս չոգենաւը, Նաւապետ Ուինկ, ընդհանուր վաճառքով Հէլէն հոս հասած է։

Մո-բիլլս չոգենաւը, Նաւապետ Բէյճ, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հէլ ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՆՏ Ռիզ

Թիւ 17—18, Քիւչիւք Միսէթ խան, Ղալաթիա

ՓԻՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈՂԵՆԱՒԱՑԻՆ

Ոչ-Փոսը երկու անգամ կը բռնէ Լիվրբուլ և Աբերտիլէ գնալ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ումբրիա	7718	Պոմնիա	4581
Եղրուրիա	7718	Սամարիա	3574
Մէրվիա	7391	Մարաթոն	2408
Ուրանիա	7268	Ազաս	2393
Բավոնիա	5587	Մարակոսա	2166
Մէֆալոնիա	5517	Թարիֆա	2246
Գալլիա	4809	Բալտիրա	2144
Սիթիա	4557	Թրինիտատ	1899
Ալէբրս	2143	Մորոգգս	1855
Բէտար	1876	Քամբանիա	12950
Շէրպուրկ	1614	Լուբանիա	12950
Գաղլոնիա	4845		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ գործակատար

Thomas C. Joly

Ալիքսիատիս խան, թիւ 401

Ղալաթիա 571

ՄՈՍ

ՇՈՂԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլ, Պորտոյ, Մէլբուրնի և Սէ-Մովի ճէլ-բռնող չոգենաւ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	
Բամէս	3000	Թիպս	2500
Ամպիս	3000	Նէրթիս	2400
Թէյլը	3000	Օսայրիս	2250
Գնանորուս	3000	Բէրա	2250
Ֆարոս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3000	Դասքրնի	1500
Դարիոֆիս	2500	Գիլէն	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.

Ուլիթոլ խան

ՃԷՕՐՄ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

568 31, Ճէյմս Սգրիգ Լիվրբուլ

Արտօնատէր Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

«ՄԱՍԻՍ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (22)

ԷՄԻԼ ԿԱՊՈՐԻՕ

ԴԺՈԽԱՑԻՆ ԿԵԱՆՔ

ԲԱՍԵԱԼ ԵՒ ՄԱՐԳԵՐԻՏ

Արդարեւ, այս առաջին անգամը չէր որ Պ. Ֆորլիանա կռուի կը բռնուէր տաքարիւն յաճախորդի մը հետ, բայց ամէն անգամ ողջ և առիւծաս դուրս կ'ելնէր մէջէն։

Ուստի երեւոյթէն շատ նուազ կը վախնար, և ապացոյցն ալ այս էր որ տակաւին բաւական մտքի ազատութիւն ունէր խորհրդածելու և հաշուելու համար։

—Մինչեւ քառասունեւութ ժամ, կ'ըսէր ինքնիրեն, կոմսին ունենալիք վիճակը կրնամ հասկընալ· կա՛մ կը մեռնի, կա՛մ ապաքինութեան ճամբան կը բռնէ... Ուստի կրնամ առանց վտանգի վաղայաջորդ օրուան համար խոստանալ ինչ որ ուզէ այս կատաղին։

Եւ այս խորհրդածութեամբ, Պ. Վալորսէի վայրկեան մը չունչ առնելէն օգուտ քաղելով.

—Ստուգիւ, պարո՛ն մարքիզ, ըսաւ, չեմ կրնար մեկնել ձեր այդ դրդռութիւնը...։

—Ինչպէս, անպիտա՛ն մարդ...։

—Ներեցէ՛ք... զիս նախատելէ առաջ թող տուէք որ միտքս բացատրեմ...։

—Բացատրութիւն չեմ մտիկ ըներ... տան հագար ֆրա՛նք։

—Աստուծոյ սիրուն, թողուցէք որ լմնցունեմ...։ Այո՛, դիտեմ որ այդ ստակը շատ պէտք է ձեզ, բայց օր մը եւրը թող ըլլայ...։ Այսօր չկրցի ձեռք անցունել...։ Վաղուան համար ալ չեմ կրնար հաստատապէս խոստանալ, բայց յաջորդ օրը, շաբաթ, անկերկայ եմ ձեռք անցունելուս...։

Մարքիզն երեսը նայեցաւ՝ մտքին խորը կարդալ ուզելու ձեւով։

—Ստուգիւ աներ՞կայ էք, հարցուց. եթէ չէք, և զիս տաղնապի մէջ պիտի թողուք, խոստովանեցէք ինձ...։

—Պարո՛ն մարքիզ միթէ ես ալ ձեզ չափ շահ չունի՞մ ձեր յաջողութեան մէջ...։ Միթէ իմ անձնուիրութեանս փորձերը չտեսա՞ք...։

—Ուրեմն կրնա՛մ վստահիլ ձեզ։

—Բացարձակապէս...։

Ժամը երեք կը զարնէր, Պ. Վալորսէի վեղոյրն առաւ, և սրունքը քիչ մը քաշելով, դէպի դուռը գնաց։

Պ. Ֆորլիանա, որ չէր մարսած «անշահ» մակդիրը, կեցուց զայն։

Արդեօք, պարո՛ն մարքիզ, հարցուց, այն տիկնոջ տո՞ւնը կ'երթաք... ինչ էր անունը...։ Տիկին տ'Արժէս էր կարծեմ, ուր պիտի խոզխոզեն Օր. Մարգրիտի ընտրածը...։

Մարքիզը անկուեցաւ։

—Զիս որո՞ւ տեղ կը դնէք, վարպե՛տ հարիւրին քսան, ըսաւ խիստ ձայնով մը։ Այնպիսի բաներ կան, որ բարեկիրթ մարդ մ'ընք չըներ...։ Փարիզի մէջ, ստակը տալէ ետեւ, ամէն տեսակ դործի համար մարդ կը գտնուի...։

—Ուրեմն ինչպէս պիտի իմանաք դուք...։

—Իսան վայրկեան ետքը Պ. տը Ֆորալիի ինձի պիտի գայ...։ Թերեւս եկած է արդէն...։

Եւ չուզելով աւելի խօսիլ այս անհաճոյ նիւթին վրայ։

—Օ՜ն... չպիտի՞ պուռկիք, սիրելի Արաբս, ըսաւ ցտեսութիւն... և ջանացէք որ ճիշդ ըլլաք։

—Յարդանքս, պարո՛ն մարքիզ...։

Բայց դուռը դոցուելուն պէս Պ. Ֆորլիանայի դէմքը փոխուեցաւ։

Ա՜... զիս կը նախատես, ըսաւ խուլ ձայնով մը...։ Զիս կը կոչոպատես, և վրայէն ալ զիս կը նախատես «անշահ» կոչելով...։ Պիտի վճարես ինձ զայդ, սիրելիս... ինչ և ալ պատահի։

Դ.

Իղուր օրէնքն ապակիի կտորներով կը ծեփէ անձնական կենաց նուիրական պատերը։ Փարիզցւոց հետաքրքրութեան մատակարարներն ոչ արդեւք կը ճանչեն, ոչ վտանգ։ Մարթի կեանքի վրայ լրաբերներուն շնորհիւ՝ չկայ լրագիր կարդացող մը, որ չգիտայ թէ շաբաթն երկու անգամ, երկուշաբթի և հինգշաբթի, — տիկին Լիա տ'Արժէս ընդունելութիւն կ'ընէ իւր Պէրլի փողոցը գեղեցիկ ապարանքին մէջ։

Սքանչելի զբօսանք կայ հոն։

Խիստ քիչ անգամ կը պարեն, բայց կէս գիշերէն սկսեալ կը խաղան, և բաժնուելէ առաջ կ'ընթերցեն։

Այդ փոքրիկ կոչունքներուն մէկէն դուրս եկած միջոցին էր որ փոխանակութեան գործակատարի արկղակալ դժբաղդ Ժիլ Շաղէլ անձնասպան եղաւ։

Արժէսի ապարանքին յաճախորդ հիւրերը ողբալի ճչակի մը ծայրագրութիւն անուանեցին Ժիլ Շաղէլի ըրածը։

—Այդ տղան, ըսին վճռաբար, ոչինչ մարդ էր... հազիւ հազար ոսկի կը կորսնցուներ։

Արդարև այնչափ էր կորուսածը, ինչին դումար մը ներկայ ժամանակս մէջ։

Միայն թէ այդ ստակն իրենը չէր, իրեն յանձնուած արկղէն առած էր, յուսալով թերեւս թէ պիտի կրկնապատկէր այդ դիշերը։

Առաւօտուն, երբ մինակ մնաց առանց մէկ ստակի, արկղին այդ բացին առջեւ, իւր խղճին խօրէն ձայն գաչեց իրեն թէ գո՛ղ ես...։ Եւ ինչ ընելիքը կորսնցուց։

Այս դէպքը մեծ ձայն հանեց. Բրթի ժուռնալը տարաբաղդ երիտասարդին մօրը պատմութիւնն հրատարակեց։

Այդ խեղճ կինը, որ այրի էր, իւր բոլոր ունեցածը ծախեց, մինչեւ իսկ անկողնին փայտը, և քսան հազար ֆրանկ դումարելով, վերկանք իւր զաւկին պատուոյն, տարաւ փոխանակութեան գործակատարին։

Ան ալ առաւ՝ առանց հարցնելու այդ դժբաղդ մօր թէ իրկ՛ուան ուտելու ճաշ ունի՞ր։ Այս բանը կատարելապէս բնական և արդար համարեցան այն ազնուական պարոնները որք Ժիլ Շաղէլի ոսկիները շահելով գրբպանները նետեր էին։

Ճշմարիտ է որ տիկին տ'Արժէս քառասուն և ութ ժամ սատկապէս յուզուեցաւ։ Ոտիկանութիւնը տեսակ մը քննութեան ձեռնարկած ըլլալով, այս բան կրնար խրաշեցնել իւր յաճախորդներն և իւր դահլիճը պարպել։

Սակայն շուտով մխիթարուեցաւ տեսնելով որ այդ անձնասպանութիւնը իրեն համար փառաւոր հռչակի առիթ մ'եղաւ։ Հինգ օր շարունակ անգործ փարիզցիք իւր վրայ զրաղեցան, և Այֆիլէա տ'Օնէյ ալ իւր պատկերը տպեց Բիւրէ Իլիւ-ի մէջ։

Բայց ոչ մէկ լրագիր չըսաւ՝ անչուշտ դիտաւորուն պատճառաւ՝ թէ ո՛վ էր ճշդիւ տիկին Լիա տ'Արժէս։

(Թարգմ. Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

(Շարունակելի)